ATEITIS

GRUODIS – DECEMBER 1984 VOL. LXXIV No. 10

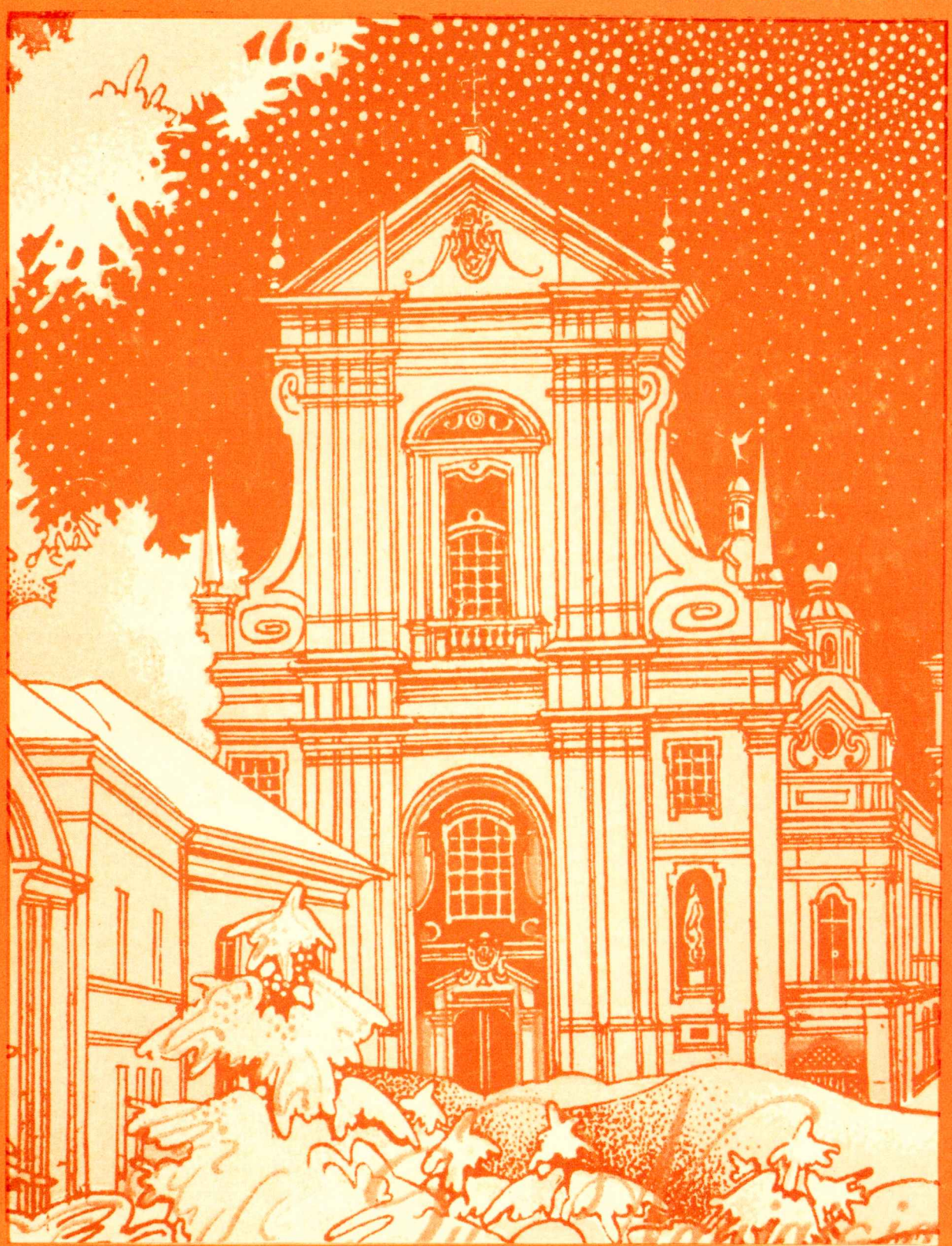

ATEITIS

GRUODIS — DECEMBER 1984 No. 10 VOL. LXXIV

ATEITININKŲ FEDERACIJOS LEIDŽIAMAS KATALIKIŠKOS-LIETUVIŠKOS ORIENTACIJOS MĖNESINIS ŽURNALAS

Artojų malda Kalėdų Kristui (eil.) — B. Brazdžionis 297
Nors naktis šalta ir nežinome kur eiti — K. Trimakas 298
Jautrus sūnelio amžius — M. Eivaitė-Hauser 302
Superman (eil.) — T. Pautieniūtė 304
Šv. Kazimiero reikšmė mum šiandien — Z. Tomkutė 305
Kun. Ylos ateitininkų futūrologija— V. Bagdanavičius 306
Ratai dulkiname vieškelyje — R. Lankauskas 310
Lietuvio turtas — gimtoji kalba — B. Tamulynaitė 313
Eilėraščiai — M. Palubinskaitė 314
Ar aš kaip nors išeisiu? — I. Šilgalytė 314
O kas tėvynėje? 315
VEIKLA 316

VYRIAUSIA REDAKTORĖ: Stasė Petersonienė, 2534 West 40th Street, Chicago, IL 60632, USA. Tel.: (312) 847-1693

REDAKCINĖ KOLEGIJA: Rima Janulevičiūtė, Ramunė Kubiliūtė, Gytis Liulevičius, Vėjas Liulevičius, Linas Palubinskas, Raminta Pemkutė, Arūnas Pemkus, Darius Polikaitis, Birutė Tamulynaitė, Arvydas Žygas.

TECHNINIS REDAKTORIUS: Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS: Juozas Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Tel.: (312) 434-2243.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė Jono Kuprio.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $12.00. Single copy $1.50. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1984 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

Bernardas Brazdžionis

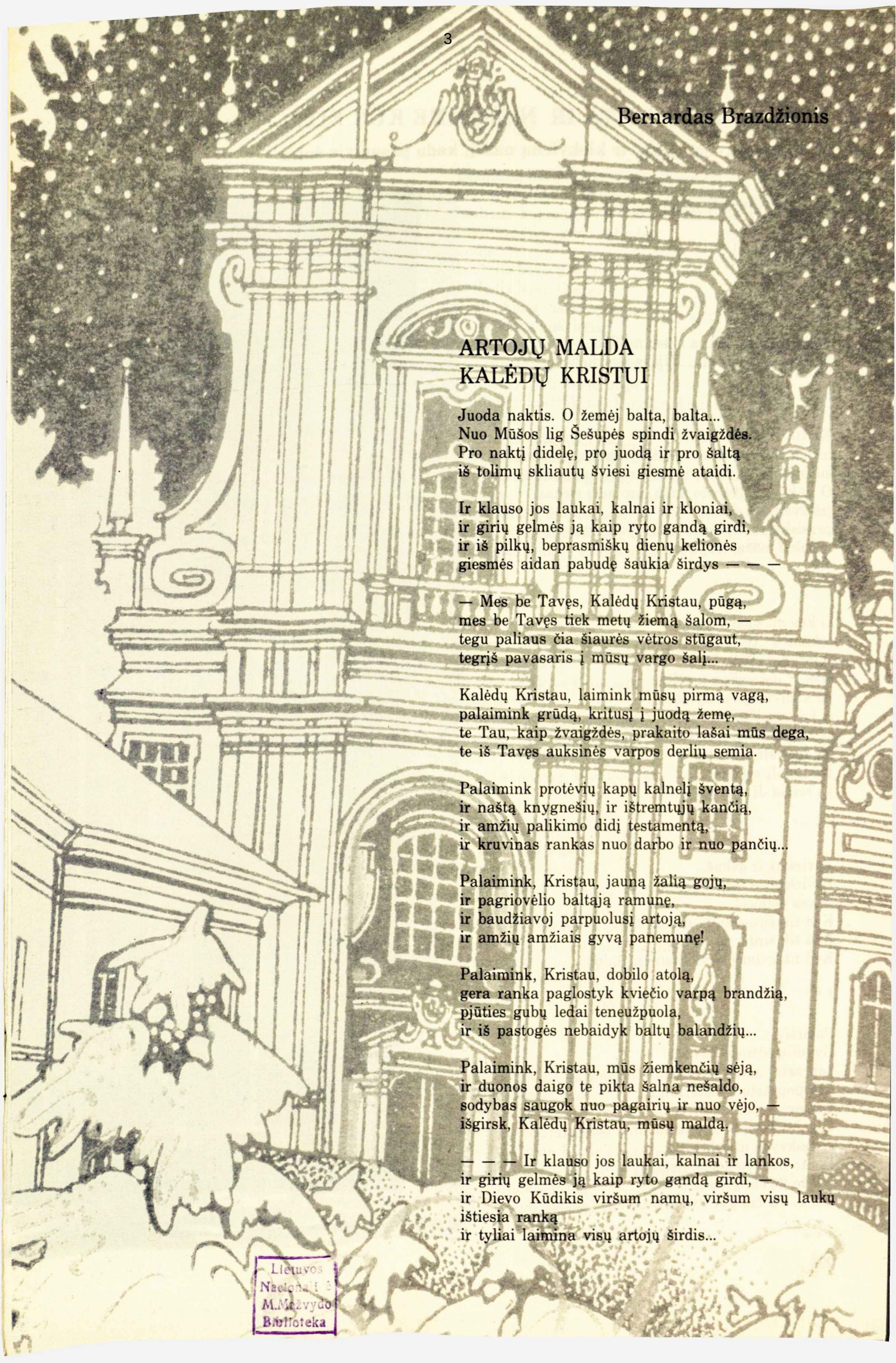

ARTOJŲ MALDA KALĖDŲ KRISTUI

Juoda naktis. O žemėj balta, balta...
Nuo Mūšos lig Šešupės spindi žvaigždės.
Pro naktį didelę, pro juodą ir pro šaltą
iš tolimų skliautų šviesi giesmė ataidi.

Ir klauso jos laukai, kalnai ir kloniai,
ir girių gelmės ją kaip ryto gandą girdi,
ir iš pilkų, beprasmiškų dienų kelionės
giesmės aidan pabudę šaukia širdys — — —

— Mes be Tavęs, Kalėdų Kristau, pūgą,
mes be Tavęs tiek metų žiemą šalom, —
tegu paliaus čia šiaurės vėtros stūgaut,
tegrįš pavasaris į mūsų vargo šalį...

Kalėdų Kristau, laimink mūsų pirmą vagą,
palaimink grūdą, kritusį į juodą žemę,
te Tau, kaip žvaigždės, prakaito lašai mūs dega,
te iš Tavęs auksinės varpos derlių semia.

Palaimink protėvių kapų kalnelį šventą,
ir naštą knygnešių, ir ištremtųjų kančią,
ir amžių palikimo didį testamentą,
ir kruvinas rankas nuo darbo ir nuo pančių...

Palaimink, Kristau, jauną žalią gojų,
ir pagriovėlio baltąją ramunę,
ir baudžiavoj parpuolusį artoją,
ir amžių amžiais gyvą panemunę!

Palaimink, Kristau, dobilo atolą,
gera ranka paglostyk kviečio varpą brandžią,
pjūties gubų ledai teneužpuola,
ir iš pastogės nebaidyk baltų balandžių...

Palaimink, Kristau, mūs žiemkenčių sėją,
ir duonos daigo te pikta šalna nešaldo,
sodybas saugok nuo pagairių ir nuo vėjo, —
išgirsk, Kalėdų Kristau, mūsų maldą.

— — — Ir klauso jos laukai, kalnai ir lankos,
ir girių gelmės ją kaip ryto gandą girdi, —
ir Dievo Kūdikis viršum namų, viršum visų laukų
ištiesia ranką
ir tyliai laimina visų artojų širdis...

Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo Biblioteka

NORS NAKTIS ŠALTA IR NEŽINOME KUR EITI

Mąstymas Kūčių naktį ir kiekvieną naktį, kada pasaulyje šalta

KĘSTUTIS TRIMAKAS

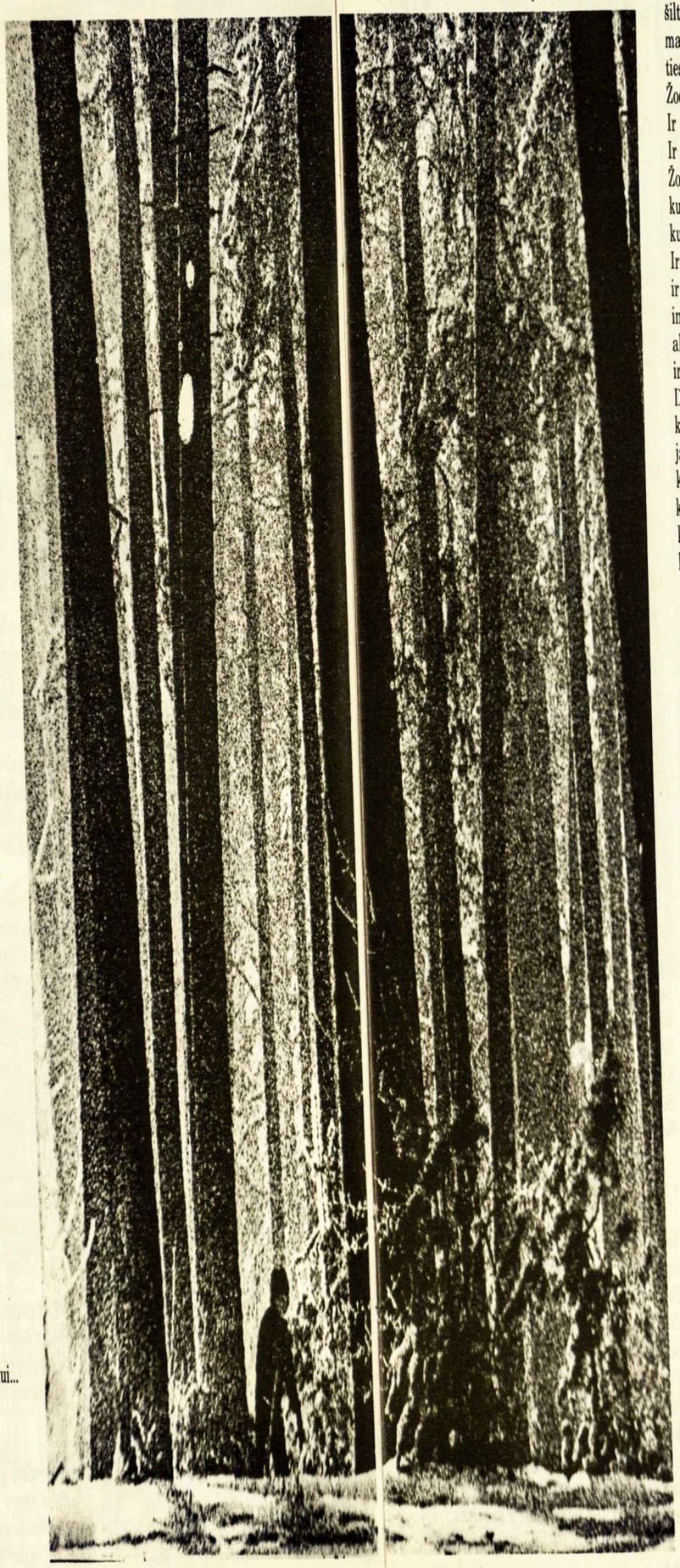

Šalta mums... Nieks mūsų nešildo...
Ir nežinome kur eiti... Nieks nerodo kelio...

***

Ką tik gimęs Kūdikis,
užmerktom akutėm – neišvydęs dar pasaulio...
sulenktom kojytėm, nepalietusiom dar žemės...
O nakties šaltis pro angą, pro uolų sienas
įsiskverbia į grotą,
prasiskverbia pro šiaudus, vystyklus
ir šaldo mažą, trapų kūną.

***

O kas mus sušildys
tokiam šalty?
Sibiriniam šalty?
Kas...? Jei aplinkui šalta,
jei kūdikiai pasauly šąla
ir jei tam Kūdikiui pačiam šalta?
Ir kas mus ves... ir kur,
jei Jis pats nemato?
Ir kaip Jį seksim,
jei reikia Jį patį nešioti?

***

Paviršius ir gelmė...
Paviršiuj – šaltis...
O kas gelmėj?
Kad tik širdis šalty nesušaltų!...
Kad tik širdis nestingtų!...
Kad tik gelmėj neviešpatautų šaltis!...

***

Paviršiuj...
Gyvulių ėdžiose kūdikis
paprastų, neturtingų galiliečių tėvų,
tiek paprastų ir neturtingų,
kad net nepadarė įspūdžio užeigos šeimininkui...
O gal nei neturėjo pakankamai denarų
už nakvynę užsimokėti.
Dėl to nebuvo jiems vietos.
Dėl to jie čia grotoje.
Dėl to Jis čia gyvulių ėdžiose ant šiaudų.

***

O gelmėje...
.....

Pradžioje buvo Žodis,
šiltas, įkvėpimo pilnas,
malonės kupinas,
tiesa šviečiąs, gėriu sklindąs
Žodis.
Ir Žodis buvo pas Dievą.
Ir Žodis buvo Dievas...
Žodis, kuris viską aptaria,
kuris viską apšviečia,
kuris viską šildo.
Ir Žodis tapo kūnu – kūdikiu
ir ėmė gyventi mūsų tarpe,
instinktyviai trūkčioti kojytėm, kaip mes kadaise,
alkti pieno...
ir alkti meilės, kaip mes...
Dievo Žodis mūsų tarpe
kūdikiu trapus kaip mes,
jaučiąs
kūno šaltį ir širdies šaltį,
kūno alkį ir širdies alkį,
kūno skausmą ir širdies skausmą,
kaip mes.

***

Kas mus sušildys tokiam šalty?
Sibiriniam šalty?
Tas, kurio širdis tokia šilta,
kuris atėjo
su mumis, už mus, dėl mūsų
jausti šaltį, kurį jaučiam,
patirti alkį, kuriuo alkstam,
iškęsti skausmą, kurį kenčiam.

***

Ką tik gimęs Kūdikis...
Nors nakties šaltis
prasiskverbęs pro angą, uolų sienas,
pro šiaudus ir vystyklus,
šaldo Jo paties mažą trapų kūną
ir nors mes patys aplinkui šąlam,
Jo širdies šiluma šildo mus.
Jo už mus, su mumis ir dėl mūsų
šąlanti širdis šildo mus.

***

Bet ar to mums pakanka?
Mes patys nežinom,
ką su savim daryti.
Galutinai nežinom, kur eiti.
Nors šaldamas Kūdikis mus šildo,
argi gali Jis mums rodyti kelią nematydamas?
Argi galime sekti tą,
kurį patį reikia nešioti?

***

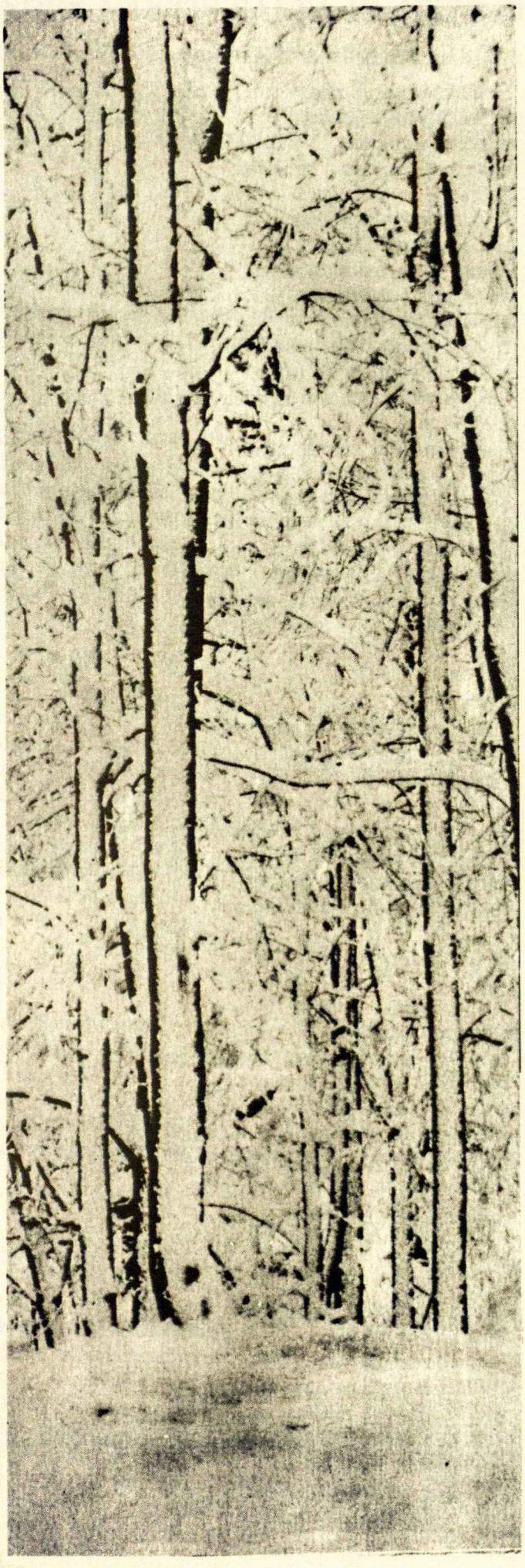

Paviršius —
paviršium slystančiojo akimis...
O kas gelmėj...?
Gelmėj, kuri pasiekia esmę
ir pasveria, kas tikrai yra?...

* * *

Gelmėje...
.....

Pradžioje buvo Žodis,
šiltas, įkvėpimo pilnas,
malonės kupinas,
tiesa šviečiąs, gėriu sklindąs
Žodis.
Ir Žodis tapo kūdikiu
būti kaip mes,
jausti kaip mes
— su mumis,
— su kiekvienu visoj žmonijoj.
Jis jautė ir jaučia šąlančio drebulį,
kiekvieno — visam pasauly
visoj žmonijos istorijoj.
Jis patyrė ir patiria alkstančio alkį
bet kuriuo laiku ir bet kurioj vietoj.
Jis iškentėjo ir iškenčia visų kančias —
kūno ir sielos negalias,
ligoninėse esančių ligas,
pamirštų senelių vienatvę,
paliktų našlaičių nesaugumo jausmą,
visas baimes, depresijas...,
visas, visas žmonių naštas.

* * *

kas šąlantį sušildo, sušildo Jį.
Bet kur, bet kada.
Kas išalkusį papeni, pamaitina Jį.
Bet kur, bet kada.
Kas kito naštą paneša, palengvina Jam.
Bet kur pasaulyje.
Bet kuriuo laiku žmonijos istorijoj.

* * *

Tiesa,
ką tik gimęs Kūdikis dar nemato.
Bet ir nematydamas Jis rodo mums.
Jis neveda mus už rankų,
bet traukia mus už mūsų širdžių.
Tiesa, vos gimusį Jį patį reikia nešioti,
bet Jis, prisiėmęs mūsų visų naštas,
įkvepia mus nešioti viens kito naštą.
... Ir taip Jis veda mus
dar nematydamas akutėm,
bet jausdamas už mus, dėl mūsų ir su mumis.

* * *

Gelmėje...
.....

Pradžioje buvo Žodis.
Tas Žodis buvo pas Dievą,
ir Žodis buvo Dievas,
ir tapo Kūdikiu
jausti šaltį, alkį bei skausmą už mus
ir nešti mūsų naštas.
Šaldamas už mus šąlančias mus sušildė.
Užmerktom akutėm parodė mums pasimetusiems kur eiti.
Nepalietęs kojom žemės, neturinčius vadovo ėmė vesti.

* * *

Kūdikis be žodžių.
Pats Žodis.

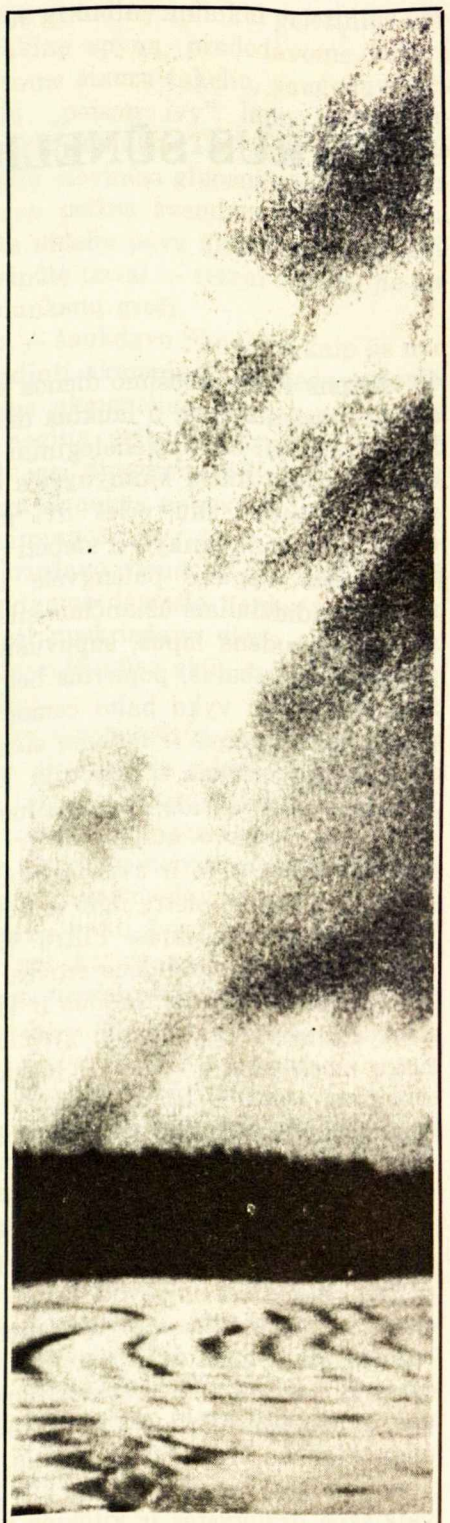

Kristaus Gimimo švenčių proga sveikiname „Ateities" bendradarbius, rėmėjus, skaitytojus ir linkime visiems dvasinės ramybės.

Tegul 1985-tieji metai — ateitininkijos jubiliejiniai metai — mus sujungia į darnią šeimą, kad pajėgtume save ir kitus kilstelėti aukščiau virš mus supančio šių dienų pasaulio.

„Ateities" redakcija ir administracija

Marija Eivaitė-Hauser

JAUTRUS SŪNELIO AMŽIUS

Ilgasis Kapų puošimo dienos savaitgalis atėjo — seniai mūsų lauktas, o lauktas dėl to, kad jei ne kalendoriniai, tai bent psichologiniai reiškė vasaros pradžią. Atsidarė mūsų kaimynystės baseinas. Mudu su sūneliu Simuku jau prieš dvi savaites pradėjome uoliai tą baseiną lankyti ir stebėti rimtą ruošos darbą. Nešvarusis vanduo palengvėle išsileido, ir darbininkai su didžiuliais ūžiančiais siurbliais išsiurbė permirkusius rudens lapus, supuvusius šakalius ir vėjo pripustytus vabalus, popierius bei kitas neatpažintas šiukšles. Po to vyko balto cemento dugno valymas plačiomis šluotomis ir mėlynų sienų čerpių šveitimas su kietais šepečiais ir amonija kvepiančiu skysčiu. Pakvipo oras dažais — suskilusios ir nudaužytos dugno vietos buvo nulygintos ir naujai užteptos. O kai viskas išdžiūvo ir švarumu blizgėjo, tai tik tada lėtai prisipildė 25 metrų ilgio ir nuo trijų iki dešimties metrų gilumo baseinas. Filtro vamzdžiai ritmiškai pumpavo gausias vandens sroves, galų gale pro skylutes subėgo chlorinis vanduo ir kiti bakterijas naikinantys chemikalai. Žymiai greičiau ir be jokių ypatingų ceremonijų buvo paruoštas vaikučiams specialus apvalus braidymo prūdelis su fontanėliu. Dar tik beliko žolę nupjauti, piktžoles išrauti, gėles sutvarkyti, tvorelę sidabru nudažyti, apšvarinti vyrų ir moterų persirengimo kambarėlius.

Taip ir užsibaigė didelio baseino ruošos darbas. O šiandien atidarymo diena. Ir užtat, skubiai pavalgę pietus, pasiruošėm mes visi keturi praleisti pačias šilčiausias ir paskutines gegužės mėnesio valandas prie baseino. Bus gera vėl atnaujinti po ilgos ir nuobodžios žiemos pažintis, išgirsti tikrus ir netikrus gandus ir pasidalinti su mamom įspūdžiais apie greitai augančius ir bręstančius vaikus. O mažiukam bus ypač smagu — nauji veidai, kiti žaidimai, užsimegs vaikiškos draugystės ir kitokios pramogos.

Kelias neilgas — nueiname per penkias minutes. Tėtė, užsimetęs didelius margus rankšluosčius aplink kaklą, vienoj rankoj laiko kibirą su sviedinukais ir laivukais, o kita veda Simuką, kuriam rytoj sukaks penkeri metukai. Aš iš paskos tempiu mūsų jauniausią penkiolikos mėnesių Linutę, užsidėjusi ant peties maišą, kuriame bonkutės, švarūs vystyklai ir mėgiamiausi jos dalykėliai. Einame siauru akmenėtu takeliu, apaugusiu krūmokšnynais ir plonais, jaunais medeliais. Pavasaris baigia perleisti savo trumpą valdymo kadenciją vasarai — visur ryškiai žalia, lapeliai mirga šviežumu, žiedeliai kaitinasi saulės šilumoj, o silpnas, alkanas cypsėjimas girdisi iš aukščiau susuktų paukštelių lizdų.

Prie baseino dar nieko nebuvo, išskyrus vandens sargę Sandy. Mes pernai susidraugavome, nes ji man vis pasaugodavo vaikus, kol aš valandėlei paplaukdavau. Tai būdavo vienintelė dienos nuotrupa, skirta grynai man — ne vaikam, ne vyrui, ne sąskaitom ar namų darbam, o tik man ir mano poilsiui, ramybei ir džiaugsmui. Sandy turėjo jau baigti trečius metus Stanford universitete, kur ji studijuoja inžineriją ir priklauso universiteto plaukimo komandai. Ji yra graži, draugiška, tipiškai atrodanti kalifornietė, ir nors mažo ūgio, ji turi raumeningas kojas ir rankas. Ji plaukia nuo pat mažens ir iš jos pečių lengva spėti, kad jos plaukymo specialybė yra „butterfly". Nemažai tekdavo su ja pasikalbėti, daugiausia mūsų kalbos sukdavosi aplinkui plaukimo pasaulį. Nors ir praėjo penkiolika metų nuo to laiko, kada pati plaukiau komandoj, buvo įdomu išgirsti apie šių dienų treniruotę, sumuštus ir nesumuštus rekordus, palyginimus tarp JAV ir Rytų Vokietijos plaukikių ir apie ateinančią Olimpiadą. Reikės jos paklausti, kodėl ji grįžo vasarai čia dirbti, kada ruošiamasi Kalifornijoje įvykstančiai Olimpiadai.

Tėvelis jau nuėjo su Linute prie vaikų prūdo (tvenkinio). Susimetę laivukus ir sviedinukus, jie laimingai taškosi, o Linutė šūkauja iš džiaugsmo. Netrukus ir aš padedu Simuko numestus marškinukus, kelnytes ir batukus į krūvą ant žemos kėdutės. Nusimu akinius, užsikabinu laikroduką ant kėdės rankenos ir užsitraukiau dar savo senąją YMCA kepurę, pirktą, kai pati buvau plaukimo sargė. Pagal taisykles paimam dušą, tik greitą, nes purtomės nuo dar nepriprasto šalto vandens.

— Nu, gerai, Simuk, dabar eisime mokytis plaukti, — linksmai sakau sūneliui, paimdama jį už rankutės. Bet jis neeina. Patempiu švelniai, bet stovi vietoj. Lyg išsigandęs būtų, žiūri į mane su didelėmis akimis ir sukandęs lūpytę trypsi kojytėm.

— Kas yra? Nebijok! Tu jau didelis vyras. Pamatysi, kaip tau patiks, — ir vėl stengiuos patempti už rankutės. Bet Simukas stovi kaip prikaltas ir krato galvą. Jo kūnelis dreba, pašiurpsta lyg žąsies odelė.

— Simuk, tau šalta. Bėgam į vandenį, sušilsime, — visaip raginu sūnelį eiti.

— Ne, ne, mama, ne, ne, — pasiberia žodžiai iš burnytės. — Aš negaliu, aš nenoriu, — o rodydamas pirščiuku į baseino gilumą, prideda drebančiu balseliu, — aš nebegrįšiu iš ten, ne, ne, nebegrįšiu...

— Ką tu čia šneki? — priklaupiu ir šluostau sūneliui išriedėjančią ašarėlę. — Ateik pas mamą, — bandau prisitraukti Simuką prie savęs, bet jis, šaukdamas tėtį, nubėga prie vaikų prūdelio.

Pasilieku stovėti, lyg apstulbusi, žiūrėti į baseino

gilumą — ten, kur jo pirščiukas rodė. Nieko nematau, tik melsvas ir ramus vanduo viliojančiai kviečia, ir nesuprantu, ką ten Simukas matė. Tegul jis dabar žaidžia su tėveliu ir sesute, neversiu aš jo. Gal kai pamatys draugus, įsidrąsins ir mielai eis su manim plaukti.

Po poros valandų grįžtame namo. Verdu vakarienę, keičiu Linutei vystyklus, ruošiu jai bonkutę ir vis galvoju apie Simuką. Taip aš jo ir šiandien neįsivedžiau į baseiną. Man tas ypač keista, nes pernai jo ištraukti iš vandens negalėjau. Taip jis mėgdavo šokti į vandenį, kristi man į rankas, gaudyti sviedinį, skandinti laivukus ir juos vėl gelbėti. Nebijodavo nei šalto vandens, ar paaugusių vaikų, net lietui lyjant maldaudavo, kad nevesčiau namo. O šiandien tiesiog drebėjo iš baimės.

Vaikams užmigus, atsigulu ir aš ant sofkutės poilsiui. Laikau rankoj įdomią, pusiau perskaitytą Nobelio premijos laureato Gabriel Garcia Marquez romaną **One Hundred Years of Solitude.** Stengiuos susikoncentruoti, bet vaizduotėje kyla praeito rudens vaizdai.

* * *

Tai buvo ankstyvas ruduo. Turėdavome savo nustatytą rytinę dienotvarkę.

— Vaikeli, einame dabar į lauką, — šaukdavau Simukui, lipdama laiptais žemyn su tuščia kūdikio bonkute rankoje. Kol sesutė valandėlei pamiegodavo, mes palikdavome namų sienas ir palakstydavome gamtoje.

Kažkodėl kelias mus visuomet nuvesdavo į baseiną. Nors jau seniai buvo užsibaigęs vasaros sezonas, vis tiek pasiimdavau vartų raktus, nes Simukas mėgdavo palakstyti su savo geltonu plastikiniu sunkvežimėliu aplink pustuštį baseiną.

Prie baseino būdavo nepaprastas ramumas. Vasarą buvęs skaistus ir chloruotas vanduo rudenį tapo pilku, nusėtu lapais ir pagaliukais, kaip didžiulis aliejaus abstrakto paveikslas. Girdėdavosi tik sūnaus imituojami sunkvežimio motoro garsai ir dundesys plastikinių ratukų. Aš sėdėdavau ant tuščio cemento suoliuko, o per aplinkos tylumą prasimušdavo į mano vaizduotę jau ką tik nuėjusios vasaros garsai. Girdėdavau vaikų šuolius į vandenį ir jų žaidimus. Vienas, užsimerkęs akis, šaukia tris kartus „Marco Polo" ir beplaukdamas bando surasti draugus, tyliai plūduriuojančius vandenyje. O kitame gale, tarp šokinėjimo lentos atsitrenkimų, šaunasi vanduo į orą nuo nepavargstančių vaikų gimnastikos. Užuosdavau havajietiškus ir karibiškus tepalus tarp išsisklaidančių cigarečių dūmų, o akyse sumirgėdavo spalvingi moterų maudymosi kostiumai. Matydavau ir save ir jausdavau kaip ritmiškai krenta viena ranka po kitos, kas sekundę pasisuka galva į dešinę ir aš prisitraukiu oro. Kaitaliojasi akyse tvykstelėjimai: orą įtraukiant — pakelta galva, medžių žalumas, o orą išpučiant — nuleista galva, baseino mėlynas dugnas su juodu ruožu pagal kurį plaukiu, plaukiu... Iš minčių išbudindavo tik Simukas, ir aš vėl atsirasdavau dabarties spalio mėnesyje. Laukdavau jo raginimo eiti toliau.

Tada, apvynioję grandinę aplinkui geležinius vartų stulpus ir užrakinę spyną, pradėdavome kelią į namus. Žygiuodavome siauru takeliu, saugodavomės nepaliesti gražiųjų „poison ivy" lapų ir atsidurdavome ant žvyruoto keliuko. Tas mus nuvesdavo prie pelkės, kur šalia stovinčio gluosnio šakos linguodavo ir braukydavo pelkės švendres. Kadaise šita pelkė buvo apsupta dideliu povų ūkiu ir prie jos išdidžiai kinknojo pasipūtę povai — retam žmogui jie paskleisdavo savo plunksnų grožį.

— Akuo, akuo, — šaukdavo Simukas, kaip jis nuo mažens išmoko vadinti akmenis, ir pradėdavo saujelėm rinkti didesnius akmenėlius. Vienas po kito jie pliumptelėdavo į negilią pelkę ir Simukas sekdavo bangeles tol, kol jos dingdavo prie pražydėjusių švendrių kotų. Nors Simukas nebuvo kalbus, jo šypsena, juokas ir laimingos akys man viską pasakydavo. Kartais atskrisdavo viena ar dvi antelės ir, į mus visai nekreipdamos dėmesio nerdavo galvutes, pasitaškydavo ir vėl nuskrisdavo viena paskui kitą. Kai jos visai dingdavo iš mūsų akių, tada ir aš ragindavau Simuką toliau.

Palikę akmenukų kitam sykiui, prieidavome kelio galą. Mūsų rankos vis būdavo pilnos pakelėj prisirinktų suvenyrų — tai pagaliukas, ąžuolo lapai, gilės, ar akmenėliai, kuriuos laikydavome kietai suspaustame delne. Tik dar nė kartą nebuvome radę nuostabios povo plunksnos. Skaičiuodavome pakeliui kaimynų pašto dėžutes — naktį šviečiantis numeris „9" yra didžiulė dėžė, ant kurios nupiešti raudoni kardinolai. Čia gyvena netekėjusi, rimtai susirūpinusi gamtos teršimo reikalais Sierra Club narė. Numeris „10" apipiltas baltu dažu. Čia laikinai nuomoja namą simpatiška šeima iš Anglijos ir jų dvi mergytės nepaprastai bijo baseino. Numeris „11" ir „13" nugriauti vandalų — vaikigalių, o ant numerio „12" pavardė rodo, kad čia neseniai atsikraustė nauji gyventojai. Prieidavome prie mūsų dėžutės, kuri prikalta prie telefono stulpo. Dangtis gulėdavo visiškai nusileidęs, nes rankena buvo nulaužta. Suradome laiko sutaisyti ją tik tada, kai vieną dieną vėjas ėmė ir išpūtė visus laiškus į gatvę. Taip pasiekę savo namus, dar palakstydavome aplinkui, pasupdavau Simuką supynėm ir eidavome į vidų pradėti pietinę dienotvarkę.

* * *

Jau buvo gana vėlyvas ruduo. Orui atšalus, paskutinė mūsų ekskursijos diena prie baseino buvo prieš porą savaičių. Pasiilgome takelių, pelkės, sūpynių ir baseino. Pro langus stebėjome kaip lapai užsiliepsnojo spalvomis, nusidažė auksu, nubluko ir nukrito. Vėjas supūtė lapus į krūvas, o lietus suplojo ant parudavusios žolės. Ten jie ir galutinai užgeso. Ramunėlių galvutės nulūžo, bijūnų kotai nulinko, voverytės surinko paskutines giles ir paukščiukai nurinko nuo japoniškų eglių uogeles ir nuo vaismedžių pavasariui kraunamus pumpurėlius.

Pagal oro biuro pranešimą, vėlyva bobų vasara atkeliavo tik keliom dienom. Jaučiau, kad ypač dabar reikėjo išnaudoti šias dienas, praleisti jas kiek galima daugiau gamtoj, nes pilkasis lapkritis, šaltieji

gruodžio ir sausio mėnesiai ir pats niūriausias vasaris privers mus sėdėti namuose.

Tai pasiėmę futbolo sviedinį, mudu su Simuku išėjome dar kartą pavaikščioti miško takeliais. Žengėme per šlamančius ir traškančius lapus ir juokėmės. Savaitgalio stiprusis vėjas baigė nupūsti paskutiniuosius ąžuolo ir klevo lapus. Dabar jau reikės grėbliais žemę laisvinti, galvojau sau.

Medžių aikštėje mečiau futbolo sviedinį ir šaukiau:

— Spirk, Simuk! — bet jis jau nubėgęs prie baseino vartų, laukė, kad atrakinčiau spyną. Nieko, teks dar ir vėliau paspardyti sviedinį.

Tuojau įėjęs pro vartus, sutiko mus dar vis kabanti lenta su užrašu: „Lifeguard not on duty". Šalia jo — telefono numeris savininko, ieškančio savo dingusios Siamo katės.

— Mama! — šaukė Simukas, nubėgęs prie negilaus baseino galo; atsiklaupęs jis rodė pirščiuku į ramiai plūduriuojantį trijų metrų ilgio rąstą. Čia jau kas nors turėjo jį įmesti, pats neįkrito. Greičiausiai paauglių darbas, galvojau sau.

Baseinas atrodė visai neviliojančiai, net ir šiek tiek nejauku buvo. Vandens buvo dar trečdalis. Negilusis galas dar buvo švaresnis, bet gilusis galas — juodas, kaip niekados nemačiau. Nesupratau, ar čia nuo prikritusių lapų, ar nuo purvo, kurį vėjas su srove nuvarė į gilų galą.

— Ne, Simuk, nemesk čia akmenukų, — šaukiau žiūrėdama į vietą, kur nuo dingusio akmenuko liko tik keletas bangelių. Sekundėlei sumirgėjo man lyg raudona spalva ir neaiški, bet didelio pavidalo forma tame dumbliname vandenyje. Minutėlei, įrėmus žvilgsnį į vandens tamsumą, lyg suvokiau to silueto formą. Mano kojos šoko iš vietos, griebiau Simuką ir tyliai, bet ryžtingai jam į ausį sakiau:

— Einame namo!

Nors ir nepatenkintas, Simukas neprieštaravo man. Tempiau jį kuo greičiausiai. Grįžome ne pro pelkę ir neskaičiavome pašto dėžučių. Ėjome trumpiausiu keliu ir iš skubėjimo palikome futbolo sviedinį, gulintį aikštėje. Įpuolusi pro duris, bėgau prie telefono ir sukau 375-1212...

Nepraėjo nei penkiolika minučių, ir mes su Simuku vėl stovėjome prie baseino vartų. Greitai atvažiavo policija. Susitarėm, kad aš jiems viską parodysiu, neturėjau nei laiko Simuką nuvesti pas kaimynę draugę. Atrakinau jiems vartus ir jų prašomi, mes pasilikome tyliai stovėti už vartų. Simukas įsikibęs pirščiukais į tvorą ir prispaudęs prie jos kaktelę, stebėjo vyrų žingsnius ir darbą. Iš viso jų buvo trys — du uniformuoti laikė ilgas lazdas su kabliais ant galų, o trečiasis, juoda gumine apranga, seniai buvo įšokęs į vandenį. Tyloje girdėjosi tik vandens šlamėjimas ir policijos trumpi dviejų-trijų žodžių sakinukai bei įsakymai. Pradėjau nerimauti. Nukreipusi akis nuo baseino, žiūrėjau į Simuką. Jis stovėjo visai ramiai, jo įsmigusios akytės net nesumirksėjo. Po trumpos minutėlės jis sunkiai atsiduso, ir mano akys sugrįžo prie baseino. Ką tik ištrauktas skenduolis jau buvo dedamas ant neštuvų.

Veltui tikėjausi, kad mano kvailas išsigalvojimas be reikalo iššaukė policiją, bet kai pamačiau tuos raudonus sportinius batus ir tą siluetą, tapusį kūnu, jie patvirtino tą baimę, kurios taip vengiau. Tik tada pajutau, kaip kietai laikau rankas, suspaustas švarko kišenėje. Jos virpėjo.

Nelaukėme daugiau. Parėjome namo tyliai, vėl nepasiėmę futbolo sviedinio. Dar ilgai prisiminiau ir vaizduotėje regėjau jaunojo žmogaus kūną — ilgą, ploną ir sustingusį. Veidas buvo uždengtas storais plaukų gumulais ir viskas buvo tamsu — ir švarkas, ir kelnės — viskas, išskyrus tuos raudonus batus. O iš Simuko nebuvo nei žodelio, nei išgąsčio, nei susimąstymo. Nieko. Atrodė, lyg jam viskas būtų visai normalu, kad nieko baisaus neįvyko. Tikėjausi, kad tas įvykis nepaliks antspaudo jo jauname pasaulyje.

Aštuoneri mėnesiai praėjo — be kalbų, be klausimų ir be aiškinimų. O vis dėlto toji baisi vėlyvo rudens diena negailestingai sugrįžo šį paskutinį gegužės mėnesio šeštadienį — gyva, tikra, lyg ji vakar būtų įvykusi. Ir dabar suprantu, kad ji ne tik man vienai sugrįžo, bet ir paliko neišvengiamus ir neišdildomus pėdsakus mano sūnaus mažame pasaulyje.

Teresė Pautieniūtė

Superman

Miestas ūžia, miestas skamba.
Kas ten lekia,
Kas ten marga,
Kas jisai, iš kur atėjo?
Kodėl toksai nematytas,
lyg tai iš dangaus iškritęs.

Jis New Yorke,
Jis Čikagoj,
O spauda visai be žado.
Kas jisai toks atsirado,
kur be ginklo, be valdžių,
be fotografų ir be algos,
neprašytas, nesakytas,
atsiranda ten, kur reikia,
ir teisybėn viską kreipia.

O vaikai jie viską matė,
kaip jis kulkas dantim gaudė,
kaip kumščiu sieną pralaužė,
kaip nuskrido lyg raketa.

Superman, Superman,
tu greitesnis už kometą.
Superman, Superman,
pasilik mūsų planetoj,
gal sugrįš vėl milžinai,
riteriai ir karžygiai.

Živilė Tomkutė

ŠV. KAZIMIERO REIKŠMĖ MUMS ŠIANDIEN

Auštant kovo 4 dienai, 1484 metais, šv. Kazimiero siela pakilo į dangų, ir Lietuvos tauta nusiuntė Viešpačiui savo pirmą šventąjį. Tauta buvo pačioje katalikybės kūdikystėje, bet spėjo išauginti didvyrį ne tik žemei, bet ir dangui. Mes didžiuojamės šia garbe per penkis šimtus metų ir minime sukaktį Lietuvos jaunuolio, sugebėjusio įgyti tiek dorybių ir po mirties sujungusio lietuvius nenudylančiais raiščiais.

Ta jėga, kuria šv. Kazimieras jungia visus Lietuvos vaikus tėvynėje, Sibire ir svetimuose kraštuose, turi ypatingos reikšmės mūsų tautai šiandieną. Mes esame išardyta šeima, kuri, prisimindama savo mirusį sūnų, suartėja, susijungia į dar stipresnį vienetą. Čia ir yra didžiausia šv. Kazimiero reikšmė mūsų šiandieniniame gyvenime.

Karalaitis Kazimieras mus jungia kaip šventasis. Jis rodo mums kelią, kuriuo turime žygiuoti. Jo skaistumas, ramumas, darbštumas, nuosaikumas ir pamaldumas parodo, kad galima būti visiškai įsijungusiam į gyvenimo kelią, atliekant kasdienines užduotis, kartu įprasminant savo darbus artimo meilės pavyzdžiais. Jo gyvenimas parodo, kad įmanoma turėti aukštą poziciją ir kartu būti nuolankiam ir nesiekti žemiškų turtų. Nors jis nuo mažens buvo ruošiamas tapti valdovu ir buvo gabus mokinys, jis rado laiko pamąstyti ir apie aukštesnius dalykus. Jau jo vaikystės mokytojai jį prisimena ne tik kaip puikų, retų gabumų jaunuolį, bet kaip ir „Divus adolescens — šventas jaunikaitis". „Jo žavesys Dievo Motinai ir šventumui buvo papildytas nuo Vytauto laikų lietuviuose pakilusiu ypatingu pamaldumu į Mariją", rašo kun. Stasys Yla. Šventumas jį žavėjo, nors jis „nebuvo iš rojaus išbirusi gėlė, kurią angelui būtų reikėję tiktai pakelti prie Dievo sosto..." pastebi Simas Sužiedėlis. Šv. Kazimieras kopė į dieviškumą palengva su malda, atgaila ir gailestingumo darbais.

Šv. Kazimieras mus jungia ir kaip tautos didvyris, kovotojas už jos laisvę. Jau trylikos metų būdamas, jis pralaimėjo žygį užimti sau sostą. Tai turėjo būti persilaužimo momentas jo gyvenime, kada jis nepajėgė įvykdyti motinos norų ir turėjo pakeisti gyvenimo kelią. Bet jį tas asmeninis sukrėtimas nuo politikos neatbaidė. Išaugo meilė Lietuvai ir užuojauta jos vargams. Karalaitis Kazimieras subrendo į išmintingą, savarankišką, taupų ir kietos valios valdovą, kuris dalinosi sunkiu tėvo valdovo gyvenimu. „Jokiais titulais savęs nesiskaitydamas — Kazimieras tik laikinai atstovaudavo tėvui Lietuvoje", rašo S. Sužiedėlis. Bet jis nebijojo padėti misionieriams bernardinams, nestatė naujų cerkvių ir taip įgavo ‚priešmaskoliško' valdovo vardą. Ir dabar A. Maceina pripažįsta, kad šv. Kazimieras turi reikšmės, kaip simbolinis vadas mūsų tautos kovose prieš Maskvą: „Šv. Kazimiero pasirodymas Lietuvos kariams prie Dauguvos buvo ženklas, kad lietuvių tauta, nors ir maža, nėra pasiryžusi pasiduoti didžiulei Maskvai tai tik todėl, kad ji atstovauja visiškai priešingai ideologijai". Tada ta ideologija buvo provoslavija, o dabar — ateizmas.

Sujungė šv. Kazimieras mus ir savo garbėje. Aštuoni Lietuvos miestai turi šv. Kazimiero atvaizdą savo herbuose. Nesuskaičiuojamos parapijos yra pasivadinusios jo vardu. O kiek yra šv. Kazimiero vardo draugijų? Lietuvos vyčiai, skautai ir ateitininkai jį myli kaip savo globėją. Ir skautų Kaziuko mugės turėjo savo pradžią šv. Kazimiero šventėje. Arkivyskupo J. Skvirecko žodžiais, šv. Kazimieras laikytinas pirmuoju Lietuvos ateitininku, nes labiausiai siekė visą atnaujinti Kristuje. Kiek yra giesmių sukurta jo garbei, kiek eilėraščių parašyta, kiek meno kūrinių? Simas Sužiedėlis pastebi: „Jis įaugo į savo tautą, prasiskleidė visa šalimi krikšto varduose, įsisunkė į liaudinę kūrybą. Šalia Rūpintojėlio ir Sopulingosios Motinos, Angelų Sargų ir Apaštalų, šv. Jurgio ir Jono Nepamuko, tą Skaistų Karalaitį aptinki medžio drožiniuose, kryžiuose, pakelės koplytėlėse ir altoriuose. Šv. Kazimieras pasidarė savas lietuviams, kaip jų pačių išraiška".

Įdomu pastebėti, kad, ruošiantis šią sukaktį paminėti, net ir Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos kurijos išleido atsišaukimą į savo parapijiečius. Ir mes, tremties lietuviai, esame minėję šią sukaktį įvairiuose miestuose ir parapijose. Ir taip šv. Kazimieras mus sujungė į dar tvirtesnę šeimą, iš kurios lūpų caras nepajėgė išrauti šv. Kazimiero vardo, nei komunistai nepajėgs nutildyti mus, šaukiančius šv. Kazimiero pagalbos. Popiežius Pijus XII, skirdamas šv. Kazimierą ypatingu lietuvių jaunimo globėju, irgi jungė tuos, kurie „kovojo ir atidavė savo gyvybes už altoriaus ir šeimų židinius"; kurie „ištremti į tolimus ir nesvetingus kraštus", kurie „pasilikę tėvynėje, yra suvedžiojami bedievių viliojimais"; ir tuos, kurie „netekę tėvynės turi apsigyventi kituose kraštuose". Šventas Kazimierai, mes tavo vaikai per amžius!

Šv. Kazimiero rašinių konkurse šis straipsnis laimėjo antrąją premiją.

Apžvelgiant ir vertinant

KUN. YLOS ATEITININKŲ FUTŪROLOGIJĄ (Pabaiga)

Kun. Vyt. Bagdanavičius

Jaunimas ir jaunystės dvasia

Išryškinęs herojinį ateitininkų uždavinį, Yla keliomis pamokomis kreipiasi tuo reikalu į jaunimą. Jis nesitenkina klinikinės psichologijos priėjimu prie jaunimo problemų. Iš kitos pusės, jis nelaiko tinkamu dalyku jaunimą vien kaltinti. Jaunimą reikia inspiruoti, reikia jam parodyti iššūkius.

Tačiau jaunimą reikia perspėti nuo tokių šūkių, kaip „god is death". Negana jaunimui vien rūpintis užsitikrinti savo socialinį statusą. Bet taip pat netinka brukti jaunimui į rankas rožančių, užmirštant jį išmokyti mylėti.

Kadangi šiandieninis jaunimas yra pasinešęs hedonizmo kryptimi, reikia jį iš naujo pašvęsti, „resakruoti". Jaunimas iš tikrųjų ilgisi stiprios ideologijos. Jam negana scientizmo ir techninės ekspansijos.

Toliau Yla stengiasi aptarti tas vertybes, kurios turėtų sudaryti pagrindines gaires jaunimo ideologijai. Taip štai jaunimas turi rūpintis kultūrine konsolidacija. Kokias kultūras reikia jungti, Yla nepasako. Jis tik pramato šios veiklos sunkumų. Veikiant šia kryptimi, susitinkama su nepasisekimais ir apsivylimais. Jaunimui reikia plačios skalės, plačių rėmų, kurių ribose jis galėtų rinktis sau vietą ir save angažuoti.

Dorinis momentas jaunimo auklėjime yra reikšmingesnis už ideologiją ir technologiją. O siūlomam jaunimo „resakravimui" jis naudojasi Amerikos filosofu, monistinės krypties atstovu, William James, kuris kviečia „save perkrikštyti". (Ar James turi ką bendro su charizmatikais — neaišku.)

Yla suteikia kitą prasmę dabar populiariam sąjūdžiui, charizmatinei dvasiai. Jam charizmatinė dvasia yra tarnavimas bendruomenei. Tarnaudami bendruomenei, iškilo įvairūs mokytojai, pranašai ir apaštalautojai. Charisma, pasako Ylos, yra tarnavimas.

Supratęs charizmą, kaip tarnavimą visuomenei, Yla mato du būdingus jos pasireiškimus: 1. derinti įvairias priešingybes, kontrastus bei opozicijas ir 2) apskritai sugebėti vadovauti.

Reikia pasakyti, kad Ylos iškelta tarnavimo dvasia gali būti geras vaistas modernios visuomenės bendravimo problemoms. Tarnavimas šiais laikais iš tikro yra suniekinta arba atmesta vertybė. Suniekinta ji yra kapitalistinės visuomenės. Ji iš tarnavimo padarė vegiją. O kai vergija pradėjo per daug rėžti žmonijos akis, kapitalistinė visuomenė įvedė darbo ir darbininko atskyrimo principą. Ji vertino darbą, bet nekreipė dėmesio į darbininką. Tuo būdu Vakarų visuomenėje buvo sukurta ta socialinė krizė, kurios taisyti atėjo marksizmas. Bet jis irgi pasiliko prie kapitalizmo sukurtos darbo ir darbininko padalos. Jis vertino darbą, bet ne darbininką. Darbininkas buvo vertas ir tik tiek, kiek jis yra dirbantis, o ne priešingai.

Savo ruožtu ir pats darbininkas dabar domisi tik darbdaviu, o ne šeimininku. Jam yra nesvarbu, kas yra jo darbdavys. Jis vengia artimesnio ryšio su darbdaviu, kad nepasidarytų jam tarnaujančiu, o darbdavys vengia darbininko kaip žmogaus, kad jam nereiktų gelbėti jo asmeninėms problemoms. Tokiu būdu buvo sukurta anoniminio darbo sistema, kurioje mes gyvename.

Tarnavimą Yla pristato jaunimui kaip pagrindinę krikščionybės dorybę. Norint tarnauti broliams, reikia būti jų būryje. Tarnavimui visuomenei pavaizduoti jis naudojasi vien jaunų milwaukiečių pavyzdžiu, einant bendrai atkasti užsnigtus pravažiavimus ir tuo būdu padėti žmonėms.

Yla, iškeldamas tarnavimo reikšmę, labai gerai atsako ir į modernias socialines problemas. Žinoma, jis savo svarstymuose į šią sritį konkrečiau neina. Jis pasilieka daugiau idėjiškai suprastoje humanistinėje srityje.

Toliau kalbėdamas apie jaunimą, Yla sako, kad viltis turi neapleisti jaunimo. Jaunimas turi būti ap-

Netinka brukti jaunimui į rankas rožančių, užmirštant jį išmokyti mylėti.

Žmogus, kuris tik žodžiais pripažįsta idealus, iš tikrųjų jokių idealų neturi.

svaigęs dideliu mostu, didele vizija, didele misija. Ribą šiai plačiai skalei sudaro tik ištikimybė vertybėms.

Jaunystei aptarti Yla naudojasi entuziastingais Šalkauskio jaunystės aptarimais. Pasako jo, jaunystė yra natūralus gyvosios dvasios amžius. Iš kitos tačiau pusės, žmogus, kuris tik žodžiais pripažįsta idealus, iš tikrųjų jokių idealų neturi.

Jaunystę Yla apibūdina šiais penkiais bruožais, paimtais iš Šalkauskio: 1. Jaunystei yra būdinga idealo meilė, neišskiriant erotinės meilės. 2. Dorinis jautrumas yra būdingas jaunystei, kaip priešingybė abejingumo tiesai, grožiui, gėriui ir švelnumui. 3. Jaunimas reiškiasi protiniu gyvumu, linkimu ieškoti tiesos, pažinti tikrovę, domėtis, žinoti, kurti. 4. Iš čia suminėtų jaunimo bruožų seka jo noras tobulėti, nežiūrint nesėkmių gyvenimo kovoje. 5. Jaunimui yra būdingas optimizmas, kuris tačiau negali bręsti vien pralaimėjimų nuotaikoje. Jaunimui tačiau reikia pažinti ir gilią kentėjimų prasmę, kartu su Kristumi.

Suminėjęs šiuos jaunystės bruožus, Yla grįžta prie vieno praktiško pastebėjimo, būtent, kad mūsų jaunimas per daug energijos skiria posėdžiams ir administracijai, o per mažai saviauklai. Saviauklos rateliams tačiau reikia vadų.

Visa suderinti Kristaus dvasioje

Pristatydamas Kristų jauniems ateitininkams, Yla skiria dvejopą priėjimą prie Kristaus: 1. jį priimti ir 2. jį atrasti. Ši padala neatrodo logiška, nes kas yra Kristų priėmęs, tas yra jį atradęs. Šią nesuprantamybę Yla šitaip paaiškina. Kristų priimti, tai reiškia priimti tokį Kristų, kuris ateina iš tradicijos, iš tėvų. Bet tokio Kristaus negana. Daug kas netelpa prisiimtuose „marškiniuose". Atrastas Kristus pasidaro „savo" Kristus. Vieni jį atranda evoliuciniu keliu, kiti — revoliuciniu. Šitaip „papildytas" Kristus, daugiau ar mažiau pilnas, pasidaro to žmogaus būties centru. Kai kuriuos šitoks atrastas Kristus tiesiog degina, virpina, jų gyvenimą transformuoja. Toki Kristaus perkeisti yra rašytojai: Paskalis, Giovani Papini, Francois Mauriac, Daniel Rops.

Ateitininkijoje toki Kristaus atradėjai yra: Mačernis, Dovydaitis, Bistras, Šalkauskis. Jie kaitina ir veda kitus. Ateitininkijai dabar reiktų pageidauti konvertitų karščio; gyventi Kristumi. Yra pagrindo manyti, kad šių kursų dėka kai kurie jų dalyviai yra atradę asmeninį santykį su Kristumi ir yra susidarę darnią pasaulėžiūrą.

Asmeniškai suvoktas Kristus gali turėti plačią skalę: nuo vienos ribos (dieviškumo) iki kitos ribos (žmogiškumo). Tačiau tai pasakęs Yla perspėja savo studentus nuo dviejų klaidų: nuo doketizmo ir nuo arijonizmo. Doketams Kristus nebuvo tikras žmogus, o tik žmogaus šešėlis. O arijonams jis nebuvo tikras Dievas, antrasis šv. Trejybės asmuo.

Dovydaitis, kuriantis ateitininkams, stengėsi įrodyti Kristaus istoriškumą, t.y. jo žmogišką realumą. Vaikai ir liaudis, pasak Ylos, Kristų labiau priima kaip Dievą.

Ta pačia proga Yla pasisako prieš per daug išgražintą Kristaus vaizdavimą, kuris padaro iš jo lėlę. Kristui nebuvo svetima niekas, kas žmogiška, išskyrus nuodėmę. Kiti vėl, priešingai, yra linkę vaizduoti Kristų desperatiškai sužalotą, pvz., Gruenwaldo Kristaus atvaizdas. Ateities christologijos uždavinys bus rasti vidurį tarp šių dviejų kraštutinių vaizdavimų.

Yla sustoja ir prie žmonijos laikų slinkties, į kurią įsijungė Kristus. Jis mano, kad prieš Kristui ateinant žmonija buvo išgyvenusi 3000 metų kultūringo ir civilizuoto gyvenimo. Joje susikaupė ilgesys didesnės teisybės ir didesnės taikos.

Žydai, pasak Ylos, kietasprandė tauta, išdidi, nepaisant persekiojimų, tikėjo, ką skelbė pranašai, būtent ateinantį Emanuelį (t.y. Dievas su mumis).

Savo užmojais toli nuėjusi žmonija ir savo užmojus pati sugriovusi, nebežinojo kur eiti.

Yla yra nuomonės, kad ligi Kristaus istorijos jėga glūdėjo valstybėje, valdove, įstatyme, kariuomenėje ir turte. Kristus iškėlė patį žmogų, tiesą ir meilę. Žmogus dabar yra brolis žmogui, nes abiejų tėvas yra Dievas. Nebėra toliau kerštо įstatymo. Kris-

Kristui nebuvo svetima niekas, kas žmogiška, išskyrus nuodėmę.

tus suteikė žmonijai džiaugsmo pagrindą.

Kristus yra centras ne tik istorine, bet ir kosmine prasme. Tą mintį yra iškėlęs apaštalas Paulius, sakydamas, kad per Kristų bus suderinta visa, kas yra danguje ir žemėje. Prancūzų rašytojas Teillard de Chardin iš Pauliaus bus paėmęs savo terminą „Kosminis Kristus". Kosminį teocentriškumą vaizduoja ir dailininkas Čiurlionis savo kūrinyje „Rex".

Kristus kartu su jį tikinčiais žmonėmis sudaro naują pilnatvę, kuri vadintina „Visas Kristus".

Ylos ateitininkų futūrologijos metmenų vertinimas

Yla ateitininkiškos ideologijos gelbėtojas pasaulyje

Pagrindinę šių Ylos kursų reikšmę galima aptarti tuo būdu, kad jis jauniems mokslus einantiems ateitininkams suteikė veiklią priemonę neprarasti savęs. Yra realaus pavojaus, kad tremtinių sūnus ar duktė, patekę į Amerikos universitetus, gali ten būti atplėšti nuo savo dvasinės tapatybės. Jie gali išnykti, kaip lašas vandenyje, ir ieškoti savo individualybės įvairiuose atsitiktiniuose pasiūlymuose. Ir turime pavyzdžių, kad tokių „paskendimų" mūsų jaunosios kartos tarpe yra pasitaikę.

Yla, įvesdamas jaunimą į ateitininkišką tradiciją, suteikė jai labai vertingą atramą ir pagrindą tęsti toliau ateitininkiškos asmenybės kūrimo darbą, įjungiant į ją naujas patirtis ir naujas idėjas. Trumpai ir paprastai sakant, Yla išgelbėjo naująją ateitininkijos kartą nuo pavojaus būti žmonėmis be savo dvasinės tradicijos ir tokiu būdu pasidaryti žmonėmis, kurie į savo laiko uždavinius žiūri kitų žmonių, o ne savo požiūriu. O tas savas požiūris, būtent lietuviškas ir ateitininkiškas, savyje talpina pačias aktualiąsias šio laiko žmonijos problemas. Ateitininkija, kilusi marksizmo ir nacionalsocializmo grėsmėje, savaime yra apsaugota nuo per lengvo ar vienašališko žiūrėjimo į tas problemas, su kuriomis šiandien moderni žmonija susitinka.

Nėra atsakymo technikos grėsmei

Tačiau čia pat kyla klausimas, ar Yla pakankamai įvedė jaunąją ateitininkiją į tuos uždavinius, kurie stovi prieš jos akis. O tie uždaviniai jaunajai lietuviškai šviesuomenei šiandieniniame pasaulyje yra keleriopi ir nelengvai sprendžiami. Ir reikia pasakyti, kad ne į visas esamas ir galimas problemas, prieš kurias stovi Vakarų krikščioniškoji visuomenė, Yla yra atkreipęs savo studentų dėmesį. Ir taip į svarbų klausimą, kaip rasti derinį tarp tiksliųjų mokslų iš vienos pusės ir tikėjimo bei dorovės iš kitos, Yla davęs tik persergėjimų, o ne nurodymų ar pamokymų.

Yla yra išryškinęs, kad technikos dvasia yra pavojinga ir kad ji, ignoruodama asmeninę, visuomeninę ir religinę žmogaus prigimtį, yra grėsmė šiandieniniam žmogui. Tačiau, antra vertus, nėra galimybės šiandien projektuoti žmogaus gyvenimo, neįjungiant į jį duomenų, susijusių su modernia technika. Ši dvasia yra žmogaus dvasia. Ir daugelis jaunų ateitininkų eina į tiksliuosius mokslus ir jiems vien neigiamo apibūdinimo šios žmogaus reiškimosi srities negana. Taip šiandien kyla klausimas apie techniškų laimėjimų panaudojimą žmogaus tobulėjimui. Taip pvz., šiandien kyla techninio darbo ir žmogaus uždarbio klausimas. Šio ir kitų su miesto kultūra ir modernia technika susijusių klausimų sprendimo pasiges šių kursų dalyvis.

Jausminio auklėjimo nepakankamumas

Yla yra suteikęs daug dorinio entuziazmo savo klausytojams. Jis yra tiesiog pripumpavęs juos tuo entuziazmu. Šia proga reikia pastebėti, kad Yla yra puikus emocinio auklėjimo pavyzdys. Jis yra užbūręs daugelį savo mokinių. Tai reikia aukštai vertinti. Daugeliui ateitininkų to užteks visam gyvenimui. Tačiau jų tarpe bus tokių, kuriem gyvenimas iškels platesnių ar labiau susipainiojusių uždavinių. Ir tada jie pajus gyvą reikalą stvertis ko nors labiau tvirto, ne vien jausminio, kas galiotų ne vien sėkmės, bet ir nesėkmės atvejyje.

Priekaištas, kad Ylos auklėjimas yra labiau emocinis nėra taikintinas vien Ylai. Tai yra priekaištas, kuris dera apskritai mums visiems šių laikų doriniams mokytojams. Tai yra visos modernios pedagogikos tiek katalikiškos, tiek liberališkos trūkumas. Visa moderni pedagogika yra šiais laikais labiau emocinio, o ne teorinio ar principinio pagrindimo pobūdžio.

Dar kitą priekaištą tenka padaryti Ylos pedagogikai. Bet ir tas priekaištas galioja ne vien Ylai, bet daugumai modernių pedagogų. Yla savo auklėjime yra atsitraukęs ir net atsiribojęs nuo konkrečių gyvenimo uždavinių. Taip štai tų problemų, su kuriomis rungiasi marksizmas ir socializmas jis visiškai nesvarsto. Ir tai yra juo labiau nesuprantama, kad tiek jis pats, tiek ta visuomenė, kurios dalimi jis yra, yra išgyvenę labai skaudžią marksizmo priespaudą.

Nėra atsakymo marksizmui

Apsilenkimas su skaudžiais konkrečiais gyvenimo faktais yra būdingas bruožas katalikiškai ir humanistinei šviesuomenei moderniais laikais. Ji į skaudžias kasdienines problemas yra linkusi žiūrėti ne išeidama iš konkrečios būklės, bet idėjiniu požiūriu. Ši galvosena tarsi norėtų sakyti faktams, kad deja jiems, jei jie neatitinka idėjinei ar dvasinei realybei. Šis trūkumas pradedama pastebėti pačios katalikiškos visuomenės pokalbiuose. Bet didžiausią ir skaudžiausią kritiką šiai galvosenai yra išreiškęs marksizmas, pačiu savo atsiradimu ir populiarumu visuomenėse. Dėl to teisus yra profesorius Nicholas Lash, sakydamas, kad marksizmo visuomeninio gy-

venimo kritika yra net tam tikra pataisa krikščionybei, kuri naujaisiais amžiais yra linkusi vietoj praktikos pastatyti teoriją. (Žiūr. A. Matter of Hope, Notre Dame univ. press, 1983 m., 193 psl.) Be abejo, aš noriu pasakyti, kad idėjinis ir dvasinis momentas yra nereikšmingas žmogaus sampratoje, bet tik atkreipti mūsų dėmesį į paprasčiausią mūsų būties tiesą, kad mes nesame vien dvasia, bet ir kūnas, ir kad žmogaus sąryšis tarp dvasios ir kūno yra konstitucinis, tai reiškia, kad jeigu jo kokioje galvosenoje trūksta, tai joje trūksta paties žmogaus. Šis pastebėjimas galioja ir marksizmui; bet tokia krikščionybės samprata, kuri tartųsi galinti svarstyti ir aptarti žmogų be atsižvelgimo į jo kūno reikalavimus, nebūtų pilnai krikščioniška.

Ar pakanka vien apsisprendimo?

Yla daug kalba apie pasirinkimo laisvę ir savo klausytojus skatina ja naudotis. Šiuo skatinimu jis darosi panašus į praėjusio šimtmečio daną religininką Kierkegaardą (1813—1855), kuris yra turėjęs nemažos įtakos Europos intelektualiniams sluoksniams. Tačiau Kierkegaardui yra daromas priekaištas, kad jis nors yra iš tikrųjų tradicinės dorovės atstovas, per daug reikšmės suteikia apsisprendimui. Pagal jo mokslą išeitų, kad jeigu dorovė priklauso vien nuo apsisprendimo, tai ji nepriklauso nuo nieko kito. Tada doriniai principai nustoja vadovaujančios reikšmės doriniam gyvenimui. Pats apsisprendimas padaro dalyką doru ar nedoru.

Panašus į Kierkegaardą yra ir Yla. Jis pabrėžia apsisprendimą, tačiau tikisi, kad jo klausytojai apsispręs ne kitaip, kaip jis ir kaip visa tradicinė ateitininkija. Tačiau šiais laikais labiau negu Kierkegaardo laikais, akcentuojant vien apsisprendimą ir nesuteikiant tam apsisprendimui teorinių pagrindų, reikia skaitytis su galimybe, kad žmonės apsispręs ne tradicinės dorovės kryptimi. Yla aukštai vertina žmogaus sąmoningumą. Žmogų jis laiko sąmoningumo viršūne. Tačiau jis nedaro pastangų žmogaus protingumą pastatyti jo dorinio apsisprendimo tarnybon. Taip pat ir ideologijas jis aukštai vertina, tačiau jis kartais net pasisako, kad nei ideologija, nei technologija neturi didelės reikšmės dorovei. Kultūros pažanga, pasak jo, nepriklauso nuo idėjų.

Kas tad yra tas veiksnys, kuris Ylos galvosenoje vadovauja jo doriniam apsisprendimui? Atrodo, kad jo doriniu idealu yra tas žmogus, kuris išaugo ir subrendo nepriklausomoje Lietuvoje. Iš tikrųjų į nepriklausomą Lietuvą mes vienu atžvilgiu galime žiūrėti kaip į visuotinę mokyklą. Humanistinis mokymas palietė visus Lietuvos gyventojų sluoksnius: ne vien universitetą ir gimnaziją išėjusius, bet ir tuos, kurie atliko karinę tarnybą arba įsijungė į jaunimo organizacijas. Atrodo, kad Ylos uždavinys yra išsaugoti ir apginti tą žmogų, kuris subrendo nepriklausomoje Lietuvoje. Tai pastebėdami mes Ylą padarome daugiau tradicijos gynėju, negu ateities kūrėju. Dėl to ir Ylos laisvalaikio darbas statyti Mindaugo pilį yra gera iliustracija tos įžvalgos, kuri čia apie Ylos pedagoginę veiklą išryškėja.

Veiksmingas dabarties žmogus

Tačiau vis tiek reikia grįžti prie kun. Ylos futūriškumo. Negalima jo palikti vien tradicininkų tarpe. Svarbiausia priežastis, dėl kurios Yla yra ateities žmogus, yra ta, kad jis yra veiksmingas dabarties žmogus. Yla kaip niekas kitas ėmėsi energingai auklėti jaunąją ateitininkijos kartą. Ir niekas kitas šios jo garbės negali nusavinti.

Ši kun. Ylos vertė geriau išryškėja, kai ją palyginame su daugybe religininkų, kurie visiškai nesiima nei svarstyti, nei spręsti aktualių auklėjimo ir religijos problemų. Jie mano, kad dabar iškylančias problemas yra geriau palikti spręsti ateities kartoms. Šitokios galvosenos yra daugelis kunigų. Bet šitoks pasitikėjimas ateitimi yra pats blogiausias konservatizmas. Deja, jis daug žalos yra atnešęs Bažnyčios gyveniman. Kartais šitokiam konservatizmui yra suteikiama tariamai teologinė išriaška, sakant, kad Dievo apvaizda tuo pasirūpins. Bet iš tikrųjų šitokia „teologija" faktiškai liudija, kad jos atstovai nevertina kartu su jais gyvenančių žmonių, ypač jaunimo ir kad jiems nesvarbu, kas bus su jo bendralaikiais žmonėmis.

Yla priešingai yra visiška priešingybė šitokiam religininkui. Jam yra realiai brangi ta visuomenė, su kuria jam tenka gyventi ir jis realiai rūpinasi jos auklėjimu. Šita prasme Ylą tenka laikyti visuomenininku. Tiesa, jis šio žodžio nelabai mėgo. Jis labiau mėgo bendruomenės žodį. Taigi, jį galima laikyti bendruomenininku. Koks bebūtų šių žodžių skirtumas, bet kun. Ylą tenka laikyti aktualaus visuomeninio veikimo žmogumi. Tuo jo aktualumu galima pateisinti jo pasisakymus, kad jis pasisako už veikimo pirmenybę prieš pažinimą, suprantant tokį, kuris neišeina į veikimą.

Už tai ateitininkija turi likti visada dėkinga kun. Ylai.

Ateitininkija turi likti visada dėkinga kun. Ylai.

Gėlelė Vytautui Mačerniui

Šįmet — 40 metų — nuo poeto Vytauto Mačernio mirties.

1984 m. geg. mėn. „Ateityje" atspausdinome Lidijos Dudėnaitės straipsnį „Vytauto Mačernio kūrybos motyvai". Šiame, 1984 m. gruodžio mėn. „Ateities" nr. vėl prisimename jį, nes jis mums dvigubai brangus — poetas ir ateitininkas.

Vytautas Mačernis

MANO GYVENIMAS

Žemė, jos daina ir saulėtos padangės,
Vėjas ir pavasariu girti laukai,
Šalys tolimos, kaip atminimai brangios,
Praeity mylėti rūstūs ir linksmi veidai

Vis vaidenas man, gyvena manyje,
Kol numiršta ritmo bangose.

Nežinau, ar tu paskui atsekt galėsi
Gerąjį gyvenimą iš sąskambių trumpų,
Ar pajusi meilę jam, jau užmirštam eilių pavėsy,
Ar suprasi dalią buvus pilną vargo ir kančių.

Bet žinau, kažkas švelniai palies tau širdį,
Kai pažvelgsi praeitin giedrėjančiu žvilgsniu,
Kai saldi, kaip vynas, forma bus tave nugirdžius
Ir atpalaidavusi nuo išgyvenimų sunkių, —

Tu suprasi, gyva — miršta, lieka tik daina,
Kaip nemirštantis paminklas dainiaus kapuose.

Šarnelė, 1943.VIII.31.

* * *

Ar liūdnesnio kas būti galėtų
Už likimą žmogaus šioj nakty?
Jo gimimas toks ilgas ir lėtas,
O mirtis — nelaukta ir staigi.

Šarnelė, 1943.III.18.

Romualdas Lankauskas

RATAI DULKINAME VIEŠKELYJE, ARBA ATSISVEIKINIMO SONETAS

Vytauto Mačernio atminimui

Kasdien griaudė ir dundėjo vis arčiau ir arčiau, jau kažkur visai nebetoli, gal už trisdešimties kilometrų, o gal ir tiek nebebuvo iki tos vietos, kur sproginėjo sviediniai ir švilpė kulkos, bet poetas vis dar negalėjo apsispręsti: ilgai svarstė ir abejojo, nuolat keisdamas savo nusistatymą; kas vieną dieną jam atrodė visiškai aišku, tas vėliau nušvisdavo kitoje šviesoje ir trukdė pasiryžti, nors tai reikėjo padaryti — kiekviena valanda artino jį prie nuožmios neišvengiamybės, kai būtinai tenka vienaip ar kitaip pasielgti ir peržengti ramybės neduodančią neaiškumo ribą.

Jis blogai miegodavo naktimis, tik retkarčiais sumerkdamas akis, kad tuoj vėl nubustų ir, priėjęs prie lango, pamatytų tolumoje gaisrų pašvaisčių nutviekstą dangų. Į tą pusę dažnai skrisdavo lėktuvai, gūdus jų kauksmas virpėdavo tamsiame danguje viršum senos sodybos, pripildydamas erdvę nykiu ir grėsmingu gaudimu. Sparnuoti mirties karavanai traukė ir traukė savo keliais, slepiami nakties, žmogus po jais jautėsi menkas ir bejėgis. Praslinkdavo keliolika minučių, žemė tolumoje imdavo krūpčioti, lyg tampoma konvulsijų, drebėdavo langų stiklai, atsirisdavo tolimas sprogimų aidas, o jam nutilus, vėl pasigirsdavo lėktuvų ūžesys; išmetę bombas, dabar jie skrisdavo atgal į vakarus.

Tačiau kartais, kai netikėtai įsivyraudavo tyla, jis praverdavo langą ir išgirsdavo nerūpestingą žiogų čirškimą šiltoje, nuo dienos karščio dar neatvėsusioje žolėje. Stovėdavo vienmarškinis, nustebęs, susijaudinęs, užburtas to stebuklo, ilgai klausydamas tylių garsų. Tomis keistomis akimirkomis jam atrodydavo, kad jokio karo nėra, kad visa tai, ką mato ir girdi kasdien, — tik kraupus miražas, fantasmagorija, kuri vieną dieną išnyks visam laikui.

Ir tada bus sunku visu tuo patikėti.

Gaivus, saulėtas vasaros rytas žėrėjo skaidria rasa ant žolės ir medžių lapų. Sode jau noko alyviniai obuoliai, įgaudami šviesų gintarinį atspalvį. Apie juos sukosi saldumo ištroškusios vapsvos. Kregždės skraidė aukštai. Viskas pranašavo giedrą. Buvo tylu, bet staiga anapus miškų vėl pradėjo dundėti, šį kartą pabūklų griausmas buvo labai smarkus ir gerokai priartėjęs.

Poetas išėjo į kiemą. Jis vilkėjo tamsų išeiginį kostiumą, baltus marškinius ir buvo pasirišęs kaklaryšį, tartum ruoštųsi į svečius arba į kelionę. Ir jis iš tikrųjų kažkur ketino vykti, nes pasuko į tvartą, išsivedė juodą, žvilgančio plauko arklį, dailiausią iš visų, ir ėmė jį kinkyti į brikelį. Plonakojis, gerai prižiūrė-

tas trakėnų veislės arklys truputį nerimo, mostagavo uodega, trypčiojo, karpė ausimis, — gal nujautė, kad jo laukia nepaprasta kelionė, bet leidosi nesunkiai pakinkomas. Poetas švelniai jį glostė, braukdamas plaštaka per gražiai išlenktą kaklą. Jis mylėjo šitą arklį, kuris užaugo jo akyse. Princas, kai buvo kumeliukas, laigydavo pievoje arba pasileisdavo lėkti kiek įkabindamas ir lengvai peršokdavo plačiausią griovį. Arklys ir dabar tebebuvo eiklus, nors jo jaunystės metai jau senokai buvo praėję; jį visada kinkydavo, važiuodami į miestelį ar kur toliau.

Na, štai, pakinktų sagtis po arklio pilvu stipriai užsegta, vadelės permestos per nugarą, viskas taip, kaip turi būti. Pririšęs arklį prie kiemo vartų, jis įžengė į didelės, šiaudais dengtos trobos vidų (stogas tarpais buvo apaugęs žalsvomis samanomis), sustojo savo kambaryje, kur etažerėje ir ant palangės gulėjo jo mėgstamos knygos, paėmė vieną, pavartė rankose (tai buvo poezijos tomelis) ir įsidėjo ją į lagaminą; ten senoji auklė, kuri vis dar tebesielgė su juo lyg su mažu berniuku, buvo sukrovusi jo rūbus. Kitame, gerokai aptrintame lagamine (su tuo pačiu jis važiuodavo į miestą, kai studijavo universitete) gulėjo maistas: keli kepalai kvapnios ruginės duonos, iškeptos ant klevo lapų, rūkytos dešros, lašiniai, sūdytas sviestas puodynaitėje ir trys džiovinti gelsvi sūriai su kmynais. To maisto turėjo ilgam užtekti, nes kelionė juk bus labai tolima.

Sąsiuvinį minkštais melsvais viršeliais su savo eilėmis jis įsikišo į vidinę švarko kišenę. Dabar lyg ir nebeliko daugiau ko pasiimti, žinoma, kažką svarbaus ir reikalingo galėjo būti ir užmiršęs, — taip visada atsitinka, kad ir kiek stengtumeis prisiminti kiekvieną smulkmeną, tai, matyt, neišvengiama.

Atėjo laikas atsisveikinti su motina ir senąja aukle. Jis įžengė į kambarį kitame namo gale, kur plačioje medinėje lovoje, padėjusi galvą ant dviejų baltų pagalvių, gulėjo motina. Ji nesikėlė jau kelintą mėnesį; išdžiūvęs raukšlėtas veidas su giliai įkritusiomis akimis buvo beveik tokios pat spalvos, kaip pagalvė, tik lūpos ir akys atrodė melsvos.

Pasilenkęs jis pabučiavo į vėsią kaktą ir atsitraukė atgal, vienas jo skruostas virpčiojo, bet akys buvo karštos ir sausos. Motina bandė pakelti nuo antklodės gyslotą ploną ranką ir jį peržegnoti, — ranka nepakilo, nes jos nebeklausė. Šviesios melsvos akys aptemo nuo skausmo. Ji užsimerkė. Kai vėl pravėrė akis, jo kambary jau nebebuvo: jis išnyko kaip vizija.

Nešinas lagaminais, poetas išėjo į kiemą ir sukrovė juos į brikelį, — suprakaitavęs, skubėdamas (judesiai buvo nervingi ir nesklandūs), nelyginant žmogus, kuriam būtinai reikia suspėti į paskutinį traukinį. Kelionėn jis susiruošė brikeliu ir turėjo nuvažiuoti šimtus kilometrų vakarų kryptimi, — iš pradžių gimtąja žeme, o paskui per nepažįstamą svetimą kraštą, nežinodamas, kur tas kelias jį pagaliau nuves.

Senoji auklė pabučiavo jam į skruostą, į tą patį, kuris vis dar trūkčiojo. Jis norėjo jai kažką pasakyti, bet neįstengė išspausti iš savęs nė žodžio: tie keli žodžiai, gal visai bereikšmiai šią akimirką, įstrigo kažkur žemai gerklėje tartum karšta sprangi bulvė.

Jis suplakė vadelėmis ir paragino Princą. Brikelis išdardėjo iš kiemo, pamažu toldamas nuo sodybos. Arklys sparčiai risnojo, brikelis šokinėjo per akmenu-

---

PRISIKĖLIMAS

Šį vakarą man taip ramu ir gera,
Atkrantėj sėduos pailsėti.
Per kūną eina drėgnas žemės garas,
O akys merkias taip iš lėto.

Bet dar matau toli ten kapą,
Kažkam tuščiuos laukuos supiltą,
Ten vėjuj plaikstomi žilvičio lapai,
O man taip gera čia, ramu, ir šilta.

Užgeso saulė vakaruos, užges kada ir galios
Apie gyvenimą netikrą sekti.
Ant kapo pašiugždens žolytės žalios
Ir vakarinė išdrebės per naktį.

Praeis gal milijonas metų,
Ir į kapus suguls visi lig vieno,
Ir vakaras ateis... ir medžiai, kur šlaituos išretę,
Nebešlamės jau kitą dieną.

Tada danguj vėl pasirodys Kristus,
Ir žodžiai pranašų senų bus įvykdyti:
Iš kapo kelsis Nemari Jaunystė
Ir švęs gražiausią Amžinybės Rytą.

V. M.

Vytautui Mačerniui

ANT POETO KAPO

Nepasiėmei nieko kartu: tavo rankose miega
paskutiniojo vasaros vakaro kvapas ir vėsuma.
Tavo galvą padėjo ant kieto drožlinio priegalvio,
ir giliai akyse tebegyvą dangų užžėrė žeme.

Tavo mėlynos upės sustingusios tįso smėlynuose —
kaip ilgi kalavijai rūdija ant žemės širdies;
į apakusius ežerus krenta sudegę žvaigždynai,
ir į tavo miškus numylėtus šaltos nebūties

tuštuma. Tavo knygose pasakų saulė užgeso,
ir už atdaro lango sudužo ant kelio akmens
nebaigta svajoti svajonė. Tiktai vystančios vasaros
vakaro vėju kvepėjo tavo rankų atšalę delnai.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tavo antkapio raidėmis teka pavasario vandenys.
Vaiko akys mato, pro tirpstančias ledo gėles, už stiklų: —
Tavo upės pabunda, atmerkia akis ežerai, ir į dangų
kelias debesys paukščių iš klegančių tavo miškų. ...

Henrikas Nagys

---

kus ir duobutes, keliukas buvo dulkėtas, išdžiūvęs, ir dulkės driekėsi iš paskos pilku ištįsusiu debesiu. Kai atsigręžęs pažvelgė į tą debesį, neaiškiai išvydo medžius, sodybą ir senąją auklę su balta skarele, tebestovinčią kieme; iš tolo ji buvo panaši į gipsinę, saulės apšviestą statulą.

Važiuodamas pro kapinaites, aptvertas akmenine tvora, jis stabtelėjo valandėlei, užėjo į jas, susikaupęs pastovėjo prie tėvo kapo uosio šešėlyje ir, grįžęs į keliuką, vėl važiavo toliau pro šimtametį ąžuolą; prie jo dažnai mėgdavo sėdėti, atsirėmęs į jo šiurkštų kamieną, klausytis paukščių čiulbėjimo, svajoti ir rašyti eiles į sąsiuvinį, gulintį ant kelių. Netrukus jau buvo platokame vieškelyje. Dulkės dabar kilo smarkiau, brikelis garsiai dardėjo, įsibėgėdamas pakalnėn, lagaminai šokinėjo ir trankėsi, arklio pasagos skėlė greit gęstančias kibirkštis iš akmenukų, o giedrame danguje, svilinant kaitriai saulei, virš jo nepridengtos galvos kaukė du lėktuvai ir tratėjo šūvių papliūpos. Lėktuvai aršiai atakavo vienas kitą; tenai vyko žūtbūtinė dvikova. Jis matė, kaip jie, žybčiodami sparnais, nardo erdvėje, čia pakildami aukštyn, čia sukdami ratus ir stengdamiesi vėl iš naujo atakuoti priešininką.

Tai negalėjo tęstis be galo, vienas turėjo žūti, ir tikrai — žemiau esantis lėktuvas ėmė degti, skleisdamas juodus besirangančius dūmus, kurie driekėsi vis tolyn ir tolyn, uždengdami saulę tamsiu šydu. Pasmerktasis jau sklendė link miško. Dar kelios akimirkos — ir žemę sudrebino sprogimo trenksmas. Arklys išsigandęs metėsi į šoną. Jis smarkiai įtempė vadeles, bet šiaip taip suvaldė arklį ir neatsidūrė griovyje.

Paskui važiavo jau ramiau, kilometras po kilometro artėdamas prie miestelio. Arklio nugara ir paslėpsniai sudrėko nuo bėgimo ir karščio. Jam irgi buvo karšta, gailėjosi, kad išbildėjo plika galva, užmiršęs pasiimti drobinę kepurę. Jis atsisagstė marškinius ir atleido kaklaryšį; pasidarė truputį vėsiau.

Brikelio ratai be perstojo sukosi ir sukosi, kaip ir mintys jo galvoje, o priešaky mirgėjo vaizdai, daug visokiausių vaizdų, kažkada matytų, vėliau užmirštų, bet dabar vėl netikėtai išryškėjusių arba visiškai naujų, — spalvotos vizijos mainėsi, plaukė prieš akis, kilo dangaus fone, jaudino sielą, ir jo lūpos ėmė krutėti, dėliodamos atskirus žodžius į eilutes ir posmus, į graudų, nostalgišką sonetą.

Staiga pabūgęs, kad gali jį užmiršti, sustabdė arklį, išsitraukė sulankstytą sąsiuvinį ir pieštuku skubiai viską užsirašė.

Anksčiau jis daugybę kartų, vienas arba su tėvais, lankėsi miestelyje, bet niekada tas jaukus, tylus miestelis neatrodė tuščias ir išmiręs. Anksčiau... O šią karštą vasaros priešpietę, netoli griaudžiant pabūklams, jo akmenimis grįstomis gatvėmis slankiojo tik mieguistos, aptingusios katės, ir žvirbliai kapstėsi šiltose, minkštose dulkėse. Durys visur buvo uždarytos, langinės užvertos. Galėjai pagalvoti, kad žmonės dar nepabudo, tačiau saulė jau kilo į zenitą ir šešėliai nuo medinių telefonų stulpų ir tvorų tolydžio trumpėjo. Buvo šiek tiek keista ir gana nejauku. Gal visas pasaulis vėliau šitaip atrodys, bet, suprantama, to žinoti juk neįmanoma.

Brikelis dundėjo įkaitusia gatve (akmenys, saulės įšildyti, skleidė karštį), perkirto nedidelę aikštę su išdžiūvusio arklių mėšlo krūvelėmis, nes čia valstiečiai, atvažiavę į turgų, rišdavo arklius, ir pasuko į kairę, į miestelio pakraštį, kur stovėjo medinis namas su žaliomis langinėmis, su žydinčiais raudonais bijūnais ir geltonomis lelijomis darželyje. Šitame name gyveno jo draugas, bet kažin ar jis laukė: langinės buvo sandariai užvertos. Galimas daiktas, poetas pavėlavo atvažiuoti.

Iššokęs iš brikelio, jis priėjo prie durų. Kieme nesulojo šuo, kuris visada amtelėdavo net ir karščiausią dieną, nors būdavo smarkiai apsnūdęs ir gulėdavo būdoje, tik retkarčiais tingiai pajudindamas nulėpusias ausis: taip gindavosi nuo įkyrių musių.

Poetas paklebeno durų rankeną; durys buvo užrakintos. Jis ketino jau apsigręžti ir eiti, bet tuo metu pastebėjo ant durų baltą užrašą kreida:

Aš išvažiavau

Viskas tapo labai aišku, nieko daugiau nebereikėjo spėlioti ir nebebuvo prasmės ilgiau užgaišti prie namo. Jam irgi buvo laikas skubėti, jeigu dar norėjo suspėti (frontas jau visai priartėjo), užtat vėl įšoko į brikelį ir pliaukštelėjo vadele per šlapią nuo prakaito arklio šoną. Ratai pajudėjo iš vietos, arklys mostelėjo uodega ir stipriau atsispyrė į grindinį ilgomis kojomis, tempdamas brikelį. Bet tuo metu atsitiko tai, kas buvo labai nelaukta ir ko niekas negali numatyti: iš kažkur atskridęs pabūklo sviedinys sprogo tuščioje miestelio gatvėje, blykstelėdamas gelsva ugnim, kapodamas aštriomis skeveldromis medžių šakas. Nelabai didelė metalinė skeveldra lėkė tokiu kampu kad kliudė vienplaukę poeto galvą; iš smilkinio bematant pasipylė kraujo srovelė ir nutekėjo žemyn per baltus marškinius, įspausdama juose vingiuotą raudoną pėdsaką. Plačiai skėstelėjęs rankomis, jis greit pasviro į šoną ir nuslydo nuo sėdynės, bet neiškrito ir susirangė brikelyje ant paskleisto kvepiančio šieno su nuvytusiais gėlių žiedais.

Arklys, apimtas siaubo, garsiai sužvengė, atsistojo piestu, šoktelėjo pirmyn ir pasileido miestelio gatve, garsiai belsdamas kanopomis į grindinį. Jis šuoliavo geroką galą, lėkdamas pro tylius, apleistus namus, kol pagaliau atsikvošėjo, sulėtino žingsnį ir aprimęs sustojo. Šnervės buvo putotos, plonos dailios kojos virpėjo. Miestelyje vėl buvo neįprastai tyku, daugiau nė vienas sviedinys nebesprogo, tarsi jokio karo ir nebūtų.

Arklio niekas neragino. Jis kurį laiką stovėjo vietoje, nervingai karpydamas ausimis. Netrukus jam nusibodo taip stypsoti, o kelią į namus gerai žinojo, todėl pamažėle apsigręžė su vežimu ir žingine, niekieno neraginamas, patraukė atgal dulkinu vieškeliu, — tenai, kur pro plačiašakį ąžuolą vingiavo laukų keliukas į seną tylią sodybą.

1977.

Iš ciklo „Šešios novelės" 1984 m. „Pergalė", nr. 9.

LIETUVIO TURTAS – GIMTOJI KALBA

Birutė Tamulynaitė

Sangrąžiniai veiksmažodžiai

Kartais daromos rašybos klaidos būtojo kartinio antro asmens vienaskaitos sangrąžinės formose, nes neaišku, ar rašyti -aisi ar -eisi. Čia pagelbsti pasižiūrėti į trečiojo asmens formas: jeigu galėnė yra -osi, tai rašoma antrajame asmenyje -aisi, o jeigu trečiame asmenyje yra -ėsi, tai rašoma antrajame asmenyje -eisi.

Kitais atvejais dar daroma rašybos klaidų šiokių žodžių asmenavime, pvz., jaustis, melstis, apsidrausti:

Esamasis laikas

aš	jaučiuosi	meldžiuosi	apsidraudžiu
tu	jautiesi	meldiesi	apsidraudi
jis, ji	jaučiasi	meldžiasi	apsidraudžia
mes	jaučiamės	meldžiamės	apsidraudžiame
jūs	jaučiatės	meldžiatės	apsidraudžiate
jie, jos	jaučiasi	meldžiasi	apsidraudžia

Būtasis kartinis laikas

aš	jaučiausi	meldžiausi	apsidraudžiau
u	jauteisi	meldeisi	apsidraudei
jis, ji	jautėsi	meldėsi	apsidraudė
mes	jautėmės	meldėmės	apsidraudėme
jie, jos	jautėsi	meldėsi	apsidraudė

Čia reikia įsidėmėti, kur įvyksta priebalsių t ir č kaita bei d ir dž kaita. Kada yra garsai ti- arba di- prieš užpakalinius balsius (pvz., a, o, u, uo), tai ti- virsta či-, o di- virsta dži. Prieš priešakinius balsius ti- ir di- nesikeičia.

Taip pat yra keletas sangrąžinių veiksmažodžių, kurie nekeičia savo formos visuose asmenyse (keičiasi tik asmeniniai įvardžiai):

Esamasis laikas

man	sekasi,	vaidenasi
tau	sekasi,	vaidenasi
jam, jai	sekasi,	vaidenasi
mum	sekasi,	vaidenai
jum	sekasi,	vaidenasi
jiem, jom	sekasi,	vaidenasi

Būtasis kartinis laikas

man	sekėsi,	vaidenosi
tau	sekėsi,	vaidenosi
jam, jai	sekėsi,	vaidenosi
mum	sekėsi,	vaidenosi
jum	sekėsi,	vaidenosi
jiem, jom	sekėsi,	vaidenosi

Taipgi dar grupelė sangrąžinių veiksmažodžių, kurie būtajame kartiniame laike rašomi su -j- (pvz., anksčiau asmenuotas žodis tikėtis). Žemiau yra išasmenuoti du sangrąžiniai veiksmažodžiai, kurie vartojami tiktai sangrąžinėje formoje ir neturi paprastos veiksmažodžio formos, būtent, yra formos domėtis, tyčiotis, bet nėra formų domėti, tyčioti.

Esamasis laikas

aš	domiuosi,	tyčiojuosi
tu	domiesi,	tyčiojiesi
jis, ji	domisi,	yčiojasi
mes	domimės,	tyčiojamės
jūs	domitės,	yčiojatės
jie, jos	domisi,	tyčiojasi

Būtasis kartinis laikas

	domėjausi	tyčiojausi
	domėjaisi	tyčiojasi
	domėjosi	tyčiojosi
	domėjosi	tyčiojosi
	domėjomės	tyčiojomės
	domėjotės	tyčiojotės
	domėjosi	tyčiojosi

(bus daugiau)

EILĖRAŠČIAI

Milda Palubinskaitė

O Viešpatie,
Gėlių Karaliau...
Atverki mano akis tavo Karalystės grožiui,
kad kurčios ausys išgirstų
drebulių šnekas ir ąžuolo giesmes,
kad,
vedama gyvosios Žemės,
būtis sektų laukų rūkuotus šokius.

Ir siųsk man,
Dangaus Drugeli,
Švelnų vėjelį nuraminti sielos troškimus,
kad jie nutirptų į vakaro šešėlių glūdumas
ašarų balose.

Aprenk mane!
O Tūkstančių Tėve...
savo ramybe,
kad nuoga širdis sušilus taikos glėbį.
sugebėtų tą šilumą plėsti.

Dar net paprastenės dainos

O berneli, tu jaunasis,
šoksiu su tavim,
O Pasauli, kol mes sukam,
juokis su manim!
HA! iššauks kalnų viršūnės
he, he, he, nukekens debesiai.
Pasaulis šoks polkos šokiu
ir bangos paplos jai smarkiai.

Šypsokitės augalai, žvėrys,
Džiaukitės žmonės visi!
Iki kol mes į erdves išsuksim!
Muzikos meilės pilni.

„1"

Ankstyvų rytą.
Juk viena esu pasaulyje.
Nors laikinai —
Diena tiesiasi prieš mane;
(lygūs laukai
atspindintys dangaus mėlynumą)
valandos, smėlis saujoj.
alkanas laikas suris saulę
kris sunki tamsa.
akmuo
(neužilgo)
Bet ankstyvą rytą.
— Nors laikinai —
esu pasaulyje.
viena.

AR AŠ KAIP NORS IŠEISIU?

Mano šeima gyvena prie tankaus miško. Visi mes jo bijome, nes vaikai man pasakoja baisias pasakas apie jį. Tačiau šiandien aš pasijutau drąsi ir nusprendžiau takeliu per mišką nueiti į mano mėgiamiausią restoraną „McDonalds".

Eidama takeliu pamačiau ant lentelės parašyta „Prašom neiti". Aš nekreipiau dėmesio ir ėjau tolyn. Staiga pradėjo temti. Jau nesimatė aiškiai takelio. Medžiai šlamėjo, šakos siūbavo ir staiga žingsniai pasigirdo. Aš pradėjau bijoti. Atsisėdau prie medžio. Staiga man rodėsi visoki gyvuliai, bėginėdami be galvų. Man buvo taip baisu, kad pradėjau bėgti. Prie medžių pamačiau kažkieno kaulus ir taip išsigandau, kad apalpau. Kai pabudau, sužinojau, kad šitas miškas buvo naudojamas kaip „Užburtas miškas" baidyklių vakaro pastatymui.

Ina Šilgalytė,
9 skyriaus mokinė

O kas tėvynėje?

1984 m. valstybinės premijos už literatūros ir meno kūrinius suteiktos šiems kūrėjams: **Raimondui Kašauskui** premija paskirta už prozos knygą „Žaliuojančios kalvos. Mažos mūsų nuodėmės" (1982). Tai du kūriniai (apysaka ir romanas), kuriuose vaizduojamas šiuolaikinis Lietuvos kaimas. Knyga pasižymi labai įtaigia pasakojimo intonacija, tikroviškais charakteriais, gilia autoriaus meile kaimo žmonėms, jų likimams. Abu šie gražaus įvertinimo susilaukę kūriniai iškėlė R. Kašauską į pirmaujančias mūsų prozininkų gretas.

Marcelijui Martinaičiui premija suteikta už eilėraščių knygą **„Toli nuo rugių"** (1982).

Vladui Drėmai paskirta premija už monografiją „Pranciškus Smuglevičius" (1973). Monografijoje detaliai ištyrinėta P. Smuglevičiaus kūryba, tapytojo gyvenimas ir darbai siejami su Europos baroko bei klasicizmo menu.

Jonui Čeponiui premija paskirta už tapybos darbus: „Į jūrą" (1971), „Žvejų uoste" (1971), „Palūšė" (1973), „Vakaras uoste" (1980), „Senojo Vilniaus panorama" (1980), ir kt.

Dalia Mataitienė pelnė premiją už teatro spektaklių meninį apipavidalinimą. Premija įvertinta scenografija šiems spektakliams: V. Mykolaičio-Putino „Valdovas" (1974), B. Sruogos „Pajūrio kurortas" (1975) Šiaulių dramos teatre, „Scenos vaizdeliai" (1978, „Lietuvių gaidos" (1982), taip pat koncertinės programos (1974) Liaudies muzikos teatre. D. Mataitienės scenografijos darbai pasižymi liaudiškumu, skoninga stilizacija, išraiškingu teatrališkumu.

Kalbininkui dr. Algirdui Sabaliauskui paskirta premija už dviejų tomų veikalą „Lietuvių kalbos tyrinėjimų istorija".

Vytautės Žilinskaitės nauja feljetonų-humoreskų knyga „Kvaitulys" išspausdinta 1984 m.

Aleksandras Krasnovas „Pergalės", (1984 m. 8 m.) recenzuodamas šią knygą taip rašo:

Humoreskoje „Daryti" ant vienos svarstyklių lėkštės padėta besielė „daranti" šeima („Prieš daugelį metų jiedu sudarė šeimą. O dabar daro pinigą"), ant kitos — „nedarančių" mokytojų šeima („Ji ne tik nedaro pinigo, o mėto jį gėlėms, knygoms, kelionėms... Jie klaidžioja miškais ir paežerėmis — nieko nedarydami, tik dairydamiesi ir įsimesdami bruknę ar spanguolę į burną, o ne į kašę ar maišą"). Ir čia, žinoma, svarstyklių lėkštė autorės valia nedviprasmiškai svyra lyriškųjų „nedarančiųjų" pusėn. Bet simpatijos jiems išsisklaido kaip dūmas, vos tik pagalvoji, kokie burtai padeda mokytojams „lyrikams" ne tik pragyventi iš savo algelių, bet dar ir švaistyti „gėlėms, knygoms kelionėms". Be aitvaro ar be užjūrio dėdės čia tikriausiai neapsieita..

Satyroje „Nemiga" kalbama apie žemo darbo našumo priežastis, net neužsimenant apie jį patį. Kažkokios įstaigos tarnautoja, prisisnaudusi darbe ir niekaip nepajėgdama užmigti naktį, ryžtasi prieš miegą skaičiuoti avis. Tačiau avių banda atrodo kaip ji pati, kaip jos bendradarbiai: „avys apsnūdusios, akys apsiblaususios, snukiai nuknebę — tik rašomųjų stalų su segtuvais betrūksta". Tokios avys susilieja į vientisą masę, jų neįmanoma skaičiuoti. Raginamos eiti po vieną, avys neklauso, jų neveikia nei barimas, nei mušimas, nei moralizavimas. Tik kai pasakotojai ateina į galvą mintis apie suinteresuotumą ir ji iškelia virš galvos cukrinį runkelį, tada banda šūsteli ant jos „kaip viesulo atnešta vandenyno banga". Kūrinys baigiamas tiksliu akcentu: po nakties grumtynių su avimis prie darbo stalo saldžiai miegančią heroję užklumpa didelis viršininkas, tačiau ji dėl to nenukenčia — išgelbsti bendradarbiai. Kiek anksčiau nuskambėjęs kolektyvo ir avinų bandos panašumo motyvas pabaigoje groteskiškai sustiprinamas.

„— Dėėėkui, — mekenu iš dėkingumo.

— Mėėė... miegok, — liūliuoja.

— O jeigu vėl pakliūsiu į bėėėdą?

— Padėėėsim, — ramina. — Juk beee... bendra atsakomybėėė... bė."

Dalis akademinio savaitgalio dalyvių, Ateitininkų namuose, klausosi dr. K. Keblio paskaitos: „Tradicijos ir naujovės mūsų literatūroje".

„Ateities" akademinis savaitgalis

1984.X.26—28 Chicago

Akademinis savaitgalis pradėtas penktadienį, spalio 26 d., „Ateities" leidyklos naujai išleistos knygos pristatymu — kun. Antano Paškaus „Asmuo ir laisvė". Jaunimo centro kavinėj susirinkusius sveikino dr. Vytautas Narutis ir pakvietė Mariją Smilgaitę, kuri paruošė bei pravedė šį vakarą. Knygos autorių vaizdžiai pristatė kun. dr. Kęstutis Trimakas, jį apibūdindamas kaip meteorą, nušvitusį mūsų padangėje. Kun. Paškus savo žodyje apibrėžė kelias savo knygos temas: Vakarų kultūros krizę, terapinės kultūros bruožus. Jis pastebėjo, kad kiekviena krizė išryškina teisėtus poreikius. Negrįšime į laikus, kurie praėjo — Bonnhoefer galvojo, kad artinamės į laikus, kai iš viso nebus religijos. Kas tada atsitiks su krikščionybe? Kyla mintis krikščionybę supolitinti, bet ir tai tėra bandymas neigti krikščionybės transcendencija. Autorius akcentavo krikščioniškojo humanizmo siekį sudaryti sąlygas išsiskleisti pilnesniam žmogiškumui.

Sekė diskusijos, kuriose dalyvavo autorius, Ramunė Kubiliūtė, Marija Smilgaitė, Dovas Šaulys ir kun. dr. Kęstutis Trimakas. Buvo iškelta eilė įvairių klausimų: pvz. knygoj minėta, kad visuomenei reikalinga maištininkų — ar Lietuvių visuomenėj pakankamai tokių maištininkų yra? Buvo klausiama, ar tikslu naudoti terapinės kultūros terminą — kur yra psichologų May, Alport įnašai?

Šeštadienio rytą rinkosi klausytojai Jaunimo centre, Čiurlionio galerijoj, kuri tuo metu buvo išpuošta Lietuvių fotografų paroda. Kęstutis Sušinskas pravedė programą. Kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC, skaitė paskaitą „Mūsų politinės tradicijos — stabdis ar ramstis?" Paskaitininkas pastebėjo, kad ypatingai reikšmingos Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos ir Nepriklausomos Lietuvos politinio gyvenimo tradicijos. Svarbu prisiminti, kad Nepriklausomos Lietuvos valstybės kūrime pavyko sutelkti įvairiausių įsitikinimų bei srovių žmones. Ypatingai aktuali paskaitos dalis, kurioje buvo svarstyta VLIKo, ALTos ir LB institucijos. Esminis klausimas, ar veiksnių atskiri bruožai padeda ar kenkia? Paskaitininkas kėlė mintį, kad politinė vienybė yra santykių vienybė, o ne tvarkos vienybė. Komentatoriais po paskaitos buvo Ofelija Barškėtytė ir inž. Pilypas Narutis. Barškėtytei atrodė, kad asmeninės ambicijos neretai dominuoja institucijų darbą. Ar tradicinių veiksnių nėra per daug? Inž. Pilypas Narutis pastebėjo, kad Dievas davė žmogui protą kurti, laisvą valią savo gyvenimą vairuoti. Jis taip pat pastebėjo, kad dabartinėj Lietuvoj veik visos tradicijos įgauna ir politinę reikšmę — Kūčių vakarienė darosi komunistinei santvarkai pavojinga tradicija. Po paskaitos įvyko gyvos diskusijos.

Po pietų prof. dr. Jolita Narutienė supažindino su paskaitininke prof. dr. Liucija Baškauskaite. Ji antropologė, dėstanti Californijos universitete Northridge. Jos paskaitos tema: „Lietuviško autentiškumo jieškojimas". Antropologai, JAV studijuodami žmonių grupę, sau klausimą stato: kas tuos žmones skiria nuo kitų, kas juos jungia? Antropologai ypatingai domisi centriniais žmogaus visuomeninio gyvenimo įvykiais, kaip krikštu, vestuvėmis, laidotuvėmis. Jieškodami lietuviško autentiškumo, galima pavyzdžiui

tyrinėti: kas būtina lietuviškose vestuvėse? Mūsų autentiškumo jieškojimas kyla iš noro suprasti save, rasti ribas tarp asmens ir bendruomenės. Pavyzdžiui, kalba yra didžioji riba. Tačiau yra daug lietuvių, kurie lietuviškai nebekalba. Mus riša idėjinė — jausminė plotmė. Didžiuojamės, kad ilgai išlikom, bet taip pat jieškom ir naujų buvimo formų. Jieškodami lietuviško autentiškumo dažnai turim sustoti ir susimąstyti. Paskaitininkė papasakojo apie „Eglės, Žalčių karalienės" inscenizaciją Vilniuje: scenovaizdis atrodė naujas ir tiesiog svetimas, o pasirodo dailininkas panaudojo žalvario amžiaus lietuvių papuošalų motyvus. Ir tai sukėlė klausimą — ar mes visuomet turime vaizduoti lietuvišką liaudį tik XIX amžiaus fone? Paskaita užsibaigė klausimu: kas yra lietuviškumo esmė patiems klausytojams? Čia pat buvo išdalintos kortelės ir pieštukai, ir klausytojai stengėsi išreikšti savo mintį sakiniais. Paskaitą nuotaikingai komentuodamas dr. Linas Sidrys pastebėjo, kad apsilankymas Lietuvon iš JAV dabar yra tikrai tuo pačiu grįžimas istorijon. Papasakodamas kelis įspūdžius iš savo kelionės Lietuvon prieš kelias savaites, jis paliudijo, kad kaimynai tikrai daro įtakos. Pavyzdžiui, jis pastebėjo, kad Vilniaus gatvėse girdimos lietuvių kalbos ritmas yra tas pats, kaip rusų kalbos, o to anksčiau nebuvę.

Po pertraukos vyko simpoziumas apie tradicijų perdavimą. Dalyvavo Ofelija Barškėtytė, Danutė Juodvalkytė-Kapačinskienė, Vitas Laniauskas ir Rūta Musonytė. Simpoziumo tema: „Kaip mums sekasi perduoti savo tradicijas". Šiuo metu Lietuvoj kai kurias tradicijas palaikyti sunku: kalėdinės eglutės paprotys bandomas paversti Naujųjų metų eglute, taip, kad prieš Kalėdas nelengva įsigyti eglutę. Po ilgų metų bandymo drausti švęsti Velykas, atrodo, dabar jas bandoma paversti nauja — Pavasario šventė. Danutei Juodvalkytei-Kapačinskienei atrodo, kad ir pas mus keičiasi tradicijos, pavyzdžiui lietuviško vaišingumo. Rūta Musonytė pastebėjo, kad, keliaudama po

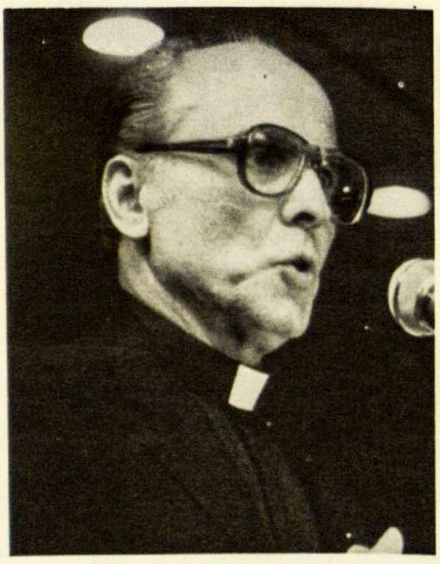

Kun. A. Paškus

Dr. K. Keblys

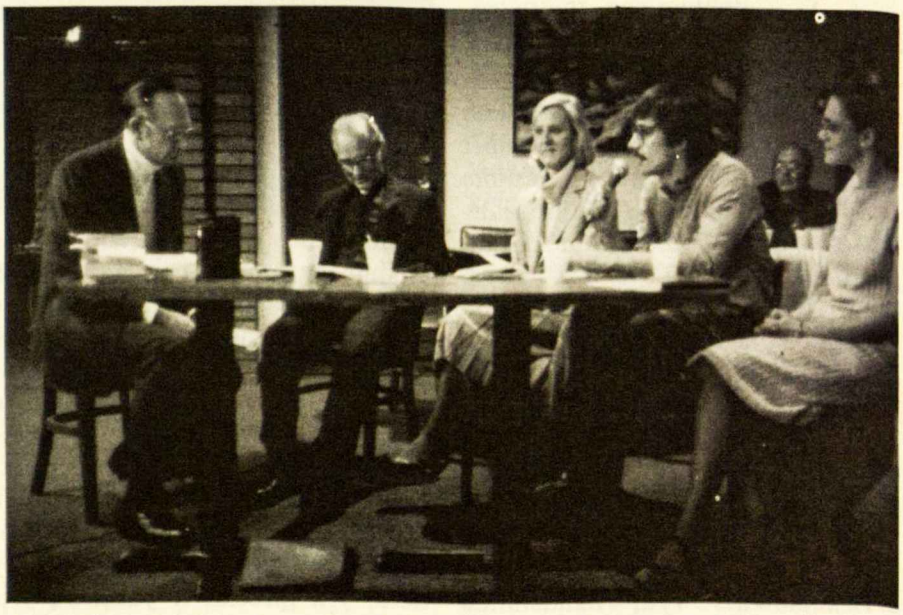

Kun. K. Trimakas, kun. A. Paškus, Ramunė Kubiliūtė, Dovas Šaulys ir Marytė Smilgaitė pristato kun. A. Paškaus naują knygą „Asmuo ir laisvė".

Jaunimo simpoziumas: Rūta Musonytė, Vitas Laniauskas, Dana Kapačinskienė ir Ofelija Barškėtytė.

Europą, buvo mielai sutiktų lietuvių globojama (lietuvės seselės Belgijoje, kūčios Villa Lituania Romoje). Vitas Laniauskas kreipėsi į jauno studento krizės atžvilgį: ar verta tas visas lietuviškas tradicijas išlaikyti? Jis papasakojo pavyzdį, kad jo patirtis lietuviškoj veikloj jam padėjo gauti darbą universitete dormitorijos sargu. Jis siūlė, kad lietuviškam gyvenime dalyvautų visa šeima. Jam atrodo, kad būtų naudingos informacijos apie profesijas ir darbus jauniems studentams — jie tokiu būdu pajustų, kad lietuviškas gyvenimas rišasi su jų planais ateičiai.

Šeštadienio vakare Jaunimo centro didžiojoj salėj buvo metinis „Ateities" žurnalo vakaras, kurio metu buvo įteiktos šv. Kazimiero metų jaunimo kūrybos premijos, taip pat atžymėti žurnalo jaunieji bendradarbiai. Kun. dr. Juozas Prunskis paskelbė, kad kasmet skirs 1000 dol. „Ateities" jaunimo kūrybos premijoms, o kad tai galėtų tęstis dar ilgą metų skaičių, tam tikslui sukuria 10.000 dol. fondą. Taip pat girdėti vakaro šeimininkės Jadvygos Damušienės, „Ateities" žurnalo vyr. redaktorės Stasės Petersonienės ir Ateitininkų Federacijos vado dr. Kazio Pemkaus žodžiai. Meninę programą atliko aktorė Daiva Markelytė, deklamuodama Vinco Mykolaičio-Putino kūrybą.

Sekmadienio rytą akademinis savaitgalis persikėlė į Ateitininkų namus Lemonte. Algis Kazlauskas pravesdamas ryto

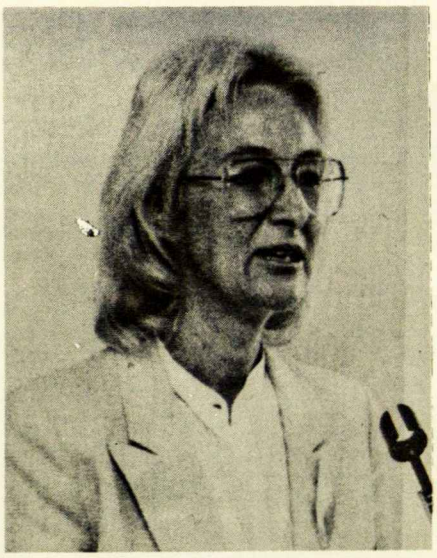

Dr. L. Baškauskaitė

programą, pristatė paskaitininką dr. Kęstutį Keblį ir koreferentą adv. Rimą Černių. Paskaitos tema: „Tradicijos ir naujovės mūsų literatūroje". Literatūra yra savarankiška, ji niekam nepriklauso ir niekam netarnauja. Paskaitininkas pastebėjo, kad žodis „tradicija" kartu neša ir tam tikrą pozityvų prasmės krūvį: esą kalbėti apie blogas tradicijas yra tas pats, kaip kalbėti apie blogą lietuvišką motiną. Paprotys gali būti ir blogas, įprotis ateina jau su klaustuku, o yda gera būti net negali. Ta prasme jis savo paskaitai parinko gan kontroversinę tezę: tradicijų lietuviškoj literatūroj nėra, yra įpročiai ir ydos. Jų yra penkios rūšys, pagal paskaitininką: 1) etnografiškumas — kaimas ar DP stovykla; 2) daugiažodiškumas arba plepumas; 3) nesugebėjimas pasakoti ir linksminti; 4) erotinių motyvų vengimas; 5) humoro stoka. Tradicijų nebuvimas literatūrai yra geras dalykas. Literatūra auga kiekvienu kūrybos aktu. Tradicijos literatūrai būtų kaip akmuo po kaklu, nes originalumas yra literatūros pagrindas. Net tautosakos motyvai grįžta į literatūrą naujovės pavidalu — pvz., Algimanto Mackaus „Hermetiškoji daina", kurioje vykusiai panaudotas liaudies dainų kalbėjimo būdas. Rimas Černius sutiko su paskaitininku, kad aklas tradicijos sekimas yra aišku blogai, tačiau abejojo, ar naujoviškumas yra visad geras. Taip pat nėra aišku, ar rašytojas gali rašyti taip, lyg prieš jį niekas nebūtų buvęs rašęs. Taip pat būtų sunku rekomenduoti rašytojams, kad kitų autorių knygų neskaitytų. Ar nebūtų geriau tradiciją originaliai panaudoti — Čia pavyzdžiu statė neseniai atspausdintą Albino Baranausko romaną „Piliakalnio šešėlis", kuriame naujai panaudojama sena technika suteikti rašytojui nuotolį nuo skaitytojo. Po komentaro vyko gyvos diskusijos.

Savaitgalis baigėsi Mišiomis, kurias atnašavo kun. dr. Kęstutis Trimakas. Po mišių — kavutė. Dėkojame ruošimo komisijai (pirm. dr. Vytautui Naručiui, Jonui Pabedinskui, Edmundui Vasiliauskui) už ypatingą rudens savaitgalį Chicagoje.

Gytis Liulevičius

1984 m. ateitininkų sendraugių stovykla

Sekmadienį, rugpjūčio 4 d., nuo ryto pradėjo suvažiuoti sendraugiai. Po vakarienės visi susirinko susipažinimo vakarui. Čia buvo pristatyti: komendantas — Vytautas Šoliūnas; akademinės programos ruošėjas — dr. Algis Norvilas; kapelionas — prel. K. Celiešius; vaikų programos vedėja — Rasa Šoliūnaitė su padėjėjais — Audrium Polikaičiu, Rita Ostrauskaite, Vilija Idzelyte ir Linu Bildušiu; ir šeimininkė — p. Ona Norvilienė su padėjėja p. Motušiene. Visi tada pasidžiaugėm vaikų žaidimais bei dainavimu.

Pirmadienį vaikai rinkosi užsiėmimams, o suaugę klausytis pirmos paskaitos: dr. J. Kavaliūnaitė apie Oskarą V. de L. Milosz ir jo poetinį pasaulį. Jis gimė Lietuvoje apie 1884 m. ir ten gyveno maždaug 12 metų. Tada persikraustė Prancūzijon visam gyvenimui. Jam Lietuva paliko didelį įspūdį, kuris ir atsispindi jo poezijoje. Jo kūriniai gvildena dvi pagrindines temas: praeities ilgesį, ir kančios, meilės bei vienatvės trijulę, per kurią randa ramybę Dieve. Rašė prancūziškai. Jo kūriniai išversti ir į lietuvių kalbą.

Vakare, dieną pasimaudę, visi skubėjome laužan, kur dainavome ir gėrėjomės vadovų pasirodymais: „Kvailys žuvis pagavo", „Trys kiaulytės Dainavoje", „Katras kremas barzdai geresnis" ir „Su Rasa atsilygino".

Vaikams sumigus, susirinkome pašnekesiui prie židinio. Šį vakarą nagrinėjome šių laikų moters motinos padėtį, būtent ar jai įmanoma suderinti karjerą su šeima, nenuskriaudžiant savo asmenybės bei

Diskusijos akademinio savaitgalio metu: Federacijos vadas K. Pemkus, J. Laučka ir kun. J. Borevičius.

vaikų? Dalyvės sutiko, kad jei profesija susiderina su šeimos atsakomybėmis, pvz. mokytoja, gailesginga sesuo, tai įmanoma. Tačiau, jei profesija reikalauna daugiau atsidėjimo ir nukenčia jei ilgiau apleista, tai tokiai moteriai tenka rinktis — likti namie arba profesijoje. Visos sutiko norinčios lygiai pasidalinti šeimos naštą su vyru. Vienas vyras pasiūlė, kad moterys neturėtų rinktis tokios profesijos, kuri trukdytų šeimos auklėjimui. Kitas siūlė, kad namų ruošą bei aptvarkymus perduoti kokiam samdytiniui, tuomet sumažinant naštą ir vyrui bei moteriai.

Antradienį, atsisveikinę su vaikais, ėjom pasiklausyti Gabijos Petrauskienės minčių apie įtraukimą viduriniosios kartos į lietuvišką bendruomeninę veiklą Toronte. Gabijai negalint dalyvauti, Laima Underienė pristatė Gabijos paskaitą. Pirmiausia, Gabija padalino viduriniąją grupę į 6 dalis pagal amžių, tautybę, vedybinį statusą ir šeimos turėjimą. Kiekviena grupė skirtingai prieinama, nes turi sau būdingus reikalavimus. Jos nuomone, grupė veikia lietuviškoje bendruomenėje, jei jaučiasi lietuviais, vertina lietuviškumą kaip dvasinę vertybę, jaučia, kad kažko stinga, jei nėra lietuvių aplinkui, pasiilgsta lietuvių, jaučia lietuviškumo vertingumą, norėdami perduoti ateinančiai kartai, ir pagaliau giliai pergyvena Lietuvoje okupantų daromas skriaudas.

Ši vidurinioji grupė, tarp 30-45 m. amžiaus, yra aplamai tėvų išlepinta, jiems augant tėvai sudarė idealiausias sąlygas dalyvavimui lietuviškoje bendruomenėje. Taip pat jie išauginti „mygtukų" amžiuje, kuriam lietuviška veikla negali prilygti. Jie materialistai ir karjeristai, ir pagaliau egocentriški — jei jiems nepatogu, nedalyvaus. Kaip šią situaciją galima pakeisti, juos daugiau pritraukti? Atskirose kolonijose atsiranda rateliai, kur susieina šeimos su panašiom vertybėm. Jie suformuoja vaikų darželius ir panašiai. Gabijai atrodo, kad labai svarbu pagauti tėvų dėmesį, kai pradeda šeimas kurti. Tėvus įtraukti vaikui turint 8-9 mėn. amžiaus. Toliau, reikia išvystyti veiklą pagrįstą dabartiniais reikalavimais, pvz. surengiant suaugusiems programas, parūpinant vaikams priežiūrą. Reikia išmokti pristatyti lietuvišką veiklą svetimtaučiam kaip privilegijuotą dalyką. Toronte, pv., buvo suorganizuojami atostogų savaitgaliai — viena šeima praleisdavo savaitgalį pas kitą šeimą. Sudaryta jaunų šeimų sekcija parapijoje. Vaikams buvo suruoštos specialios mišios, vidurinei kartai surengta naujumai, t.y. įdomios programos su nematytais pasirodymais. Kas penktadienį susirinkdavo mamos su vaikais darželyje. Suorganizuota jaunų šeimų stovykla ir šeimų gegužinės. Šitokiais būdais veikla buvo pagyvinta. G. Petrauskienės idėjomis verta ir kitom kolonijom pasinaudoti.

Popiet maudėmės, o vakare — karnavalas. Karnavalo užsiėmimus sugalvojo, padarė ir pravedė vyresnieji vaikai. Dalyviams buvo išdalinti litai, su kuriais užsimokėjo įėjimą žaidimams. Užsiėmimai buvo: ieškojimas akmenukų žolėse, kempinių metinėjimas į kibirus, centų ieškojimas riešutiniame svieste, šaudymas laivų ir lėktuvų, strieliukių taikymas į balioną, dėžių numušimas ir pataikymas skylėn.

Vadovai surengė Dainavos „kojų" pasirodymą. Prie židinio pašnekesį pravedė dr. R. Kriaučiūnas apie vidurinio amžiaus kryžkelės žmogaus problemas. Jis paminėjo knygą „Pathways" ir „Passages" knygas, kurios nagrinėja temas vyram, sulaukus apie 40 m. amžiaus. Užeina depresija, jie nežino savo gyvenimo linkmės, nei ko nori atsiekti. Ši depresija juos išjudina naujon kryptim. Dr. Kriaučiūnas pasidalino savo asmenišku krizės pergyvenimu. Jam krizei užėjus, jis daugiau įsivėlė Dainavos administracijon. Iš klausytojų kilo klausimai — ar tą depresiją negalima pašalinti turėdamas stiprią valią? Ar lytiniai pakrikimai būdingi šio dešimtmečio laikams? Kodėl šie pakrikimai įvyksta? Išsiskirstėm su amžium atitinkamais jausmais, t.y. žemiau 40 m. bijodami ateities, 40-mečiai išsiaiškinę savo padėtį ir turėdami vilties, o perėję krizę laimingi pasidalinę savo pergyvenimais.

Trečiadienį jautėsi įpusėjus stovykla. Visi viens kitą pažįsta,

tvarka įprasta, oras šiltas ir tvankus. Numatytam prelegentui neatvykus (koja sužeista), dr. Austė Vygantienė sutiko pakalbėti apie jos patirtį Dariaus ir Girėno lituanistinėj mokykloj pagelbinėse programose. Ji išdėstė, kaip jai ta idėja kilo, pradedant nuo šiaurės priemiesčių vaikų darželio (veikiantis jau 9 metus), vasaros stovyklėlių (jau vykusios 4 metus) ir pagaliau, jai pirmininkaujant tėvų komitetui Dariaus Girėno mokykloj.

Pastebėjus, kad mokinių skaičius mažėja, komitetas užsiangažavo pabandyti paįvairinimo programą, tuo manydami vaikus daugiau sudominti lietuvių kalba bei kultūra. Šioje programoje įvedė darbelių pravedimą, gamtos mokslų pristatymą ir L. Lapinskienės vadovaujamą dramos būrelį. Vaikų skyrius pasidalino trim grupėm. Šios programos vyko kas pusantro mėnesį. Mokiniams marpristatyta Velykų kiaušinių marginimas, šiaudinukų darymas, grybų kepimas, lietuviškų kryžių drožinėjimas, ežiukų kepimas, tautinės lėlytės, juostų audimas, lietuviško ūkio miniatūros padarymas, Trakų pilies sulipdymas sausainių gabalais. Gamtos mokslai pristatė: žmogaus kūną ir kaip veikia kai kurie organai; vandens tarša; kaip žuvys gyvena ir kvėpuoja; apie vorus, paukščius, augalus ir daug kitų. Rezultatai šios programos buvo įvairūs. Du mokytojai iš vienuolikos manė, kad šie paįvairinimai netinkami lituanistinėje mokykloje ir gaišina laiką, kuris būtų geriau praleistas lituanistinėm temom. Programa sudomino vaikus ir svarbiausia, įtraukė tėvus į lituanistinės mokyklos veiklą. Ateityje pramatyta glaudžiau programą suderinti su mokytojų temomis, tikint, kad jei vaikams bus įdomi viena sritis, tai ir kitos klasės bus įdomesnės. Iš klausytojų dr. Vygantienė susilaukė daug nuomonių bei pagyrimų. Kai kam atrodė, kad ši programa per drastiška, kad reikėtų pasilikti prie lietuvių kalbos ir panašiai. Būtų galima pasilaikyti prie žaidimų, pasakų. Kitam atrodė, kad yra pavojus, kad vaikai rinksis dalyvauti tik tą šeštadienį, kai yra „specialios" pamokos. Dar kiti reiškė nuomonę, kad jei šios pamokos rištųsi su mokytojų temom, tai vaikai įvertintų ir mokytojos pastangas. Kai darai įdomius dalykus lituanistinėje mokykloje, vaikas turi ką papasakoti ir savo nelietuviams draugams. Dauguma sutiko, kad pagrindinė problema lieka tėvų apatija. Jei tėvai daugiau domėtųsi lituanistine mokykla, visiems būtų lengviau.

Treč. vakarą vyko susikaupimo vakaras. Lietui užėjus, buvo nutarta turėti mišias ir stotis viduje. Sukalbėjom rožančių ir pasiklausėm skaitymų iš Liet. Kat. Baž. Kronikos. Sumigdžius vaikus, susirinkome pasiklausyti naujai įdainuotos juostelės lietuviškų dainų vaikam. Jas paruošė ir atliko V. Vaičiūnas, R. Valaitienė ir I. Čerskienė. Akompanavo P. Vytas ir Vaičiūnas. Dainos dauguma paimtos iš **„Grybs Grybs"** dainorėlio. Ruošėjai planuoja pagaminti ir pardavinėti juostelę šį rudenį (1984 m.). Buvo ir kitų pranešimų. R. Šoliūnaitė taip pat pasisakė ruošianti juostelę pramoginio tipo dainų bei žaidimų netolimoje ateityje. M. Landienė paminėjo, kad vaikams yra naujai išleista Mirgos Girniuvienės knyga **„Dingusio gintaro paslaptis".**

Jau **ketvirtadienis.** Visi džiaugiamės atvėsusiu oru. Vaikai iškeliauja ruoštis vaidinimui bei atlikti darbelius. Suaugę šį rytą klausosi įdomaus simpoziumo: „Vaikų dantų priežiūra". Prelegentai: dr. Lina Tharp, dr. Irena Jurjonienė ir dr. Rimas Karka. Pirmiausia dr. Jurjonienė mums paaiškino, kaip išmokyti vaikučius teisingai dantukus valyti. Ji išdėstė, kokios sąlygos reikalingos dantų ligom išsivystyti ir kaip tas sąlygas panaikinti dantų valymu. Dr. Tharp pristatė naujausią išradimą vaikų protinių dantų apsaugai — aptraukimas su ypatinga chemine odele, kuri visiškai uždengia tuos dantis. Šitaip neprieina maisto gabalai nei bakterijos neturi progos augti. Anksčiau buvo manyta, kad jei dantis jau buvo pradėjęs pūti, po uždengimo tęstų pūvimą, tačiau dabartiniai tyrinėjimai įrodo, kad to pavojaus nėra. Dr. R. Karka, ortodontikas, mums paaiškino, kada reikia teirautis apie vaikų dantų sukandimo problemą. Jis pataria, kad jei yra problemų, jau reikia nuo 6 m. amžiaus pradėti tvarkyti. Kiti ortodontikai pataria laukti, kad nuolatiniai dantukai įaugtų pirmiau, kai esi maždaug 12 m., tada pradėti tvarkymus.

Pasimaudę visą popietę, paspartavę, po vakarienės vaikai susirinko klausytis pasakų. Vadovai suvaidino „Raudonžandytę", „Gertrudę melagę" ir „Skraidantį paršiuką". Rūta Stirbienė mažiems vaikams pristatė „Katinėlį ir gaidį", įtraukdama vaikučius su klausimais bei atsakymais.

Tą naktį prie židinio panaudojom progą padiskutuoti stovyklautojų pageidavimus Dainavos tarybai bei S.A.S. Šiuos pageidavimus nutarėm pasiųsti šiom valdybom.

Penktadienį vaikai nekantraudami laukė rytinės repeticijos to vakaro talentų vakarui. Suaugę tuo tarpu skubėjo pasiklausyti kun. dr. Antano Paškaus paskaitos „Bažnyčia kryžkelėje". Šis istorinis laikotarpis yra kultūros bei bažnyčios krizės metas. Šis amžius kai kieno pavadintas terapiniu-psichologiniu laikotarpiu. Šis laikotarpis pasižymi gamtos tikrovės moksliniais išradimais. Tikėjimas yra viena tikrovė, kurią negalima įrodyti moksliniais metodais. Turint abejonių ir norint jas patenkinti, ieškome tiesos — šis ieškojimas yra sveikas ir reikalingas brendimui. Taip pat turėjome progą įsigyti kun. dr. Paškaus naujai išleistą knygą — **Asmuo ir Laisvė.**

Tą vakarą vaikai ir tėvai gražiai apsirengę susirinko salėje talento vakarui. Vaikai suvaidino „Jonas ir pupos", įpindami vaikų chorą. Adriana Karkaitė, Gytis Vygantas ir Mėta Landytė skambino pianinu, Vilija Karkaitė parodė savo gimnastikos gabumus, Marius ir Daina Paulikai smuiku pagrojo, Venta Norvilaitė padeklamavo eilėraštį ir Darius Norvilas pravedė šūkį. Vyresnieji vaikai suvaidino savo sugalvotą vaidinimėlį — „Rasos sveikatos drau-

gija". Nakties pašnekesį pravedė kun. dr. Paškus. Jis atsakinėjo į įvarius klausimus, liečiančius religiją bei psichologiją.

Šeštadienį atsikėlėm jau sumažėjusioj stovykloje. Kai kas jau išvažiavo namo. Likusieji susirinkom pasiklausyti Ateitininkų Federacijos vado dr. K. Pemkaus. Jis pasidalino savo patirtim, sudarant Federacijos valdybą. Taip pat pakalbėjo apie 1985 m. Ateitininkų kongresą Čikagoje. Visi sutiko, kad reikia daugiau spaudos reklamavimo bei straipsnių apie ateitininkų veiklą. Po maudymosi vaikai su tėvais susiporavo olimpiadai: balionų metinėjimas, lenktynės bei kitokios varžybos. Vakare klausėmės vadovų choro dainuojant vaikų dainas ir kitas mėgiamas dainas. Po to tradicinės vaišės, šį metą suorganizuotos p. E. Idzelienės dėka. Daug stovyklautojų irgi prisidėjo prie vaišių paruošimo. Po vaišių susirinkom prie ežero paskutiniam dainų laužui.

Jau ir sekmadienis, laikas atsisveikinti su likusiais stovyklautojais, palinkėti laimingos kelionės ir pažadėti susitikti ateinančiais metais.

Daiva de Sa Pereira

Rūta Končiūtė ir Edmondas Salikliai žengia į vedybinį gyvenimą. Rūta — ateitininkė nuo pat vaikystės, ji aktyviai dalyvavo ateitininkiškoje veikloje, vadovaudama įvairiose valdybose, kursuose bei stovyklose. 1984 m. su aukščiau s iais pažymiais baigė University of Illinois bakalauro laipsniu iš grafikos ir tapybos. Edmondas — veiklus ateitininkas. Jis reiškėsi moksleivių bei studentų valdybose ir vadovavo stovyklose, kursuose. 1984 m. su aukščiausiais pažymiais baigė University of Illinois, įsigydamas bakalauro laipsnį iš struktūrinės inžinerijos.

TRUMPAI

Kalifornijos moksleiviai ir jaunučiai ateitininkai rugpjūčio 18-26 d.d. stovyklavo Twin Peaks apylinkėje, San Bernardino kalnuose. Stovyklai vadovavo Vidas Neverauskas, Raminta Pemkutė, Arnoldas Kungys ir Dalytė Trotmanaitė. Tema — „Šeimos meilė suartina mus", o laikraštėlis užvardintas „Braškių viršūnė".

Kennebunkporte rugpjūčio 11-18 d.d. vyko Ateitininkų vasaros poilsio ir kultūros dienos. Pasižymėjo paskaitomis, koncertais ir literatūros vakaru.

Toronto ateitininkai yra sutikę redaguoti vieną „Ateities" numerį ir padengti to numerio išlaidas. Šis numeris išeis 1985 m. pradžioje.

Lemonte rugpjūčio 26 d. įvyko Ateitininkų namų gegužinė. Mišias atnašavo kun. Viktoras Rimšelis.

Hamiltone, įvykusių XXIX Kanados Lietuvių dienų „Metraštyje", yra Hamiltono ateitininkų šv. Kazimiero minėjimo programos dalyvių nuotrauka. Taip pat yra minimas Hamiltono ateitininkų spaudos kioskas „Švyturys", įsteigtas 1949 m., nuo 1983 m. vadovaujamas A. Petkevičiaus. Minima, kad ateitininkai įkurti Hamiltone 1949 m., pasiskirstydami į vyresniųjų ateitininkų kuopą ir į moksleivių ateitininkų kuopą.

Chicagoje spalio 26-28 d.d. Jaunimo centro patalpose vyko Ateities Akademinis savaitgalis, kurio tema buvo „Tradicijos lietuvio išeivio siekiuose — stabdis ar ramstis?"

Chicagoje lapkričio 16 d. įvyko sendraugių skyriaus suruošta vakaronė, sutinkant Vytės Nemunėlio eilėraščių rinkinį „Mažųjų dienos". Dalyvavo pats autorius.

Lietuvoje

— 63 m. amžiaus chemikas Liudas Dambrauskas bus teisiamas už „antitarybinę agitaciją ir propagandą", nes parašė prisiminimų apie kalėjimo gyvenimą Stalino valdymo metais. Kai Dambrauskas negalėjo atsiimti savo asmeninių dalykų, cituodamas Helsinkio paskutinį aktą, jam buvo paaiškinta, kad jis gyvena ne Helsinkyje, o Tarybų Sąjungoje ir turi laikytis jos įstatymų.

— Kai kurie turistai, grįžę iš T. Sąjungos, davė optimistinių pranešimų apie religinę laisvę. LKB Kronika nr. 63 pasiekė vakarus ir pateikia priešingus duomenis. Paminėta kun. Svarinsko ir Tamkevičiaus suėmimai ir nuteisimai 10 metų kalėjimo. Taip pat minimi vaikų katekizmo mokymo sutrukdymai bei draudimas vaikams patarnauti šv. Mišioms. Kunigai priversti prašyti leidimų kitus kunigus kviečiant atlikti religines apeigas, nes kunigai gali melstis tik savose parapijose.

— 1984.10.19 Amerikos spauda (pvz. Chicago Tribune) rašė, kad sovietų dienraštis **Pravda** rašo

apie Kremliaus susirūpinimą didėjančiais jaunųjų tikinčiųjų skaičiais, ragindama mokyklas ir jaunimo organizacijas susmarkinti ateistinę propagandą. **Pravdos** pirmojo puslapio vedamasis skatina kompartiją labiau skleisti ateistines pažiūras jaunime, nes „imperialistiški" vakarai naudoją religiją kaip ginklą prieš komunizmą. Paskiros vietovės, kuriose religija ir tikintieji komunistams kelia rūpestį — tai Lietuva, muzulmonų Turkmenija bei rusų stačiatikių miestai Ryzan ir Vladimir.

Los Angeles išleistas ketvirtas Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos aplinkraštis. Aptariama Laisvės Olimpiada ir Bėgimas, LJS vienetų veikla po pasaulį, pvz. XI Lituanistikos seminaras, PLJS Jaunimo stovykla, ir būsima Baltijos Laisvės ir Taikos Laivo ekskursija, įvyksianti 1985 m. vasarą.

MAS

Hamiltono Aleksandro Stulginskio kuopa pradėjo savo veiklos metus rugsėjo 23 d., su Mišiomis ir gegužine Bronte parke.

Chicagos kun. Alfonso Lipniūno kuopa rinkosi spalio 5 d. Susirinkime „Draugo" redaktorius Mykolas Drunga kalbėjo apie praktišką laiškų rašymą kaliniams, laikraščiams, politiniams pareigūnams.

Toronto Šalkauskio kuopa spalio 27 d. klausėsi kun. F. Jucevičiaus paskaitos apie dvasiškių padėtį Lietuvoj. Taip pat buvo rodomas filmas apie kenčiančius už tikėjimą.

Chicagos priemiesčių Stulginskio kuopos susirinkimas / kaukių vakaras įvyko spalio 19 d.

Dainavoj lapkričio 21-25 d.d. vyko MAS ideologiniai Kalakursai.

SAS

Neringoje gruodžio 26 - sausio 1 d.d. įvyks Žiemos slidinėjimo stovykla.

SVEIKINAME

„Ateities" redakcija sveikina buvusius redakcijos kolektyvo narius Romą ir adv. Saulių Kuprius, susilaukusios dukrelės.

UŽUOJAUTOS

Vytautui Vaitiekūnui mirus, nuo gimnazijos laikų veikusiam ateitininkuose, „Ateities" redakcija reiškia gilią užuojautą šeimai bei artimiesiems.

1984 metų Ateities turinys

STRAIPSNIAI

Gyvosios Dvasios sąjūdis ir ateitininkai — kun. dr. Valdemaras Cukuras 2
Maldų dienos už Lietuvą — kun. Kazimieras Pugevičius 8
Lietuvių išeivių įtaka užsienio politikoj — Viktoras Nakas 9
Dr. Damušio pranešimas apie A-kų Tar. veiklą 15
Sveikinimai ir prašymai: Fed. vadas dr. K. Pemkus, kun. dr. K. Trimakas, Stasė Petersonienė 18
Ateitininkų Federacijos veiklos apžvalga — Jonas Vaitkus 20
Naujai vadovybei AF vairą perduodant — dr. Danutė Saliklytė 23
Laiškas jaunimui (Lietuvos Ateitis No. 7) — Lietuvos jaunimas 38
Vasario šešioliktoji — A. Stulginskio prisiminimai 40
Lietuvybę — atgaivinti? išlaikyti? ar sukurti? — A. Sužiedėlis 44
Valio, Lietuvos trys spalvos — Vaižgantas 55
Janinos Degutytės Lietuva — R. Pemkutė 49
Nuostabus laiškas 54
Teigiamas lietuviškas apsisprendimas — dr. J. Girnius 61
Ties filosofo P. Kuraičio palikimu — Jurgis Gliauda 63
Lietuvos legenda — C. Grincevičius 110
Ar tremtis nekūrybiška — J. Eretas 113
Prof. J. Eretas apie įvairius asmenis 114
Prof. J. Ereto laidotuvės — M. Dambriūnaitė-Šmitienė, L. Sruoginytė 118
Arkiv. M. Reinio 100 metų gimimo sukaktį minint — G. Reinytė 120
Arkiv. M. Reinį prisimenant — kun. V. Bagdanavičius 123
Su kun. St. Yla atsisveikinant — P. Narutis 124
Gintės Damušytės padėkos žodis 126
Tau šv. Kazimierai — Ses. M. Perpetua 130
Mirties ir gyvybės tema Cinzo romanuose — D. Bilaišytė 132
Kun. S. Tamkevičiaus dvasinis testamentas 142

Ką reiškia „Viską atnaujinti Kristuje" — L. Sruoginytė 143
Lietuviško rūpesčio idėjiniai pagrindai — S. Skrupskelis 144
Eik, broli, pailsėk, aš padirbsiu... dirbsime abu. — G. Palubinskaitė 150
Vytauto Mačernio kūrybos motyvai — L. Dudėnaitė 151
Būkite mano rankos ir mano kojos — G. Palubinskaitė 156
Lietuviškoji ateitis — ko galima tikėtis — O. Barškėtytė 158
Septintoji tautinių šokių šventė — Gailė Eidukaitė 207
Kun. Ylos Ateitininkų futurologiją apžvelgiant ir vertinant, I — Kun. Vyt. Bagdanavičius 208
Keturios žymiosios moterys Lietuvos istorijoje — Audra Kubiliūtė 213
Istorinės lietuvių moterys Elenos Tumienės poezijoje 218
Neužmirštamai tautos vaikai: Mirė Antanas Kučingis — J. Prietelis („Aušra", nr. 39) 220
Atsiliepimas — A. Tijūnėlis 234
Kun. Ylos Ateitininkų Futūrologija, II — V. Bagdanavičius 236
Akimirkos iš viešnagės Lietuvoje — R. Janulevičiūtė 240
Balta chrizantema Jonui Senauskui — S.P. 266
Gaila, kad ten nebuvote — J. Snks. 267
Susipažinkime: Judita Vaičiūnaitė — Pr. N. 274
Vincas Mykolaitis-Putinas ir „Sukilėliai" — R. Janulevičiūtė 276
Kun. A. Lipniūno moksleivių ateitininkai pasisako — A. Jasaitytė 284
Moksleivės įspūdžiai Lietuvoje — D. Balutytė 287
Nors naktis šalta ir nežinome kur eiti — K. Trimakas 298
Kun. Ylos ateitininkų futūrologija, III — V. Bagdanavičius 306
Ratai dulkiname vieškelyje — R. Lankauskas 310

PROZA

Laisvės Lietuvai — Pr. Pusdešris 42
Milijonas dolerių — M. Palubinskaitė 161
Novelė apie klasės draugą — V. Bložė 169
Jautrus sūnelio amžius — M. E. Hauser 302
Ar aš kai nors išeisiu? — I. Šilgalytė 314

POEZIJA

Žiemos lopšinė — Bernardas Brazdžionis 1
Žiemos naktis — Maironis 6
Mano žiemos — Eugenijus Matuzevičius 6
Kai šviečia sniegas — Janina Degutytė 7
Žiemos keliu — Antanas Jasmantas 7
Žiema Antakalnyje — Kazys Bradūnas 7
Šiaurė — Henrikas Nagys 7
Lietuva — A. Miškinis 37
Lietuvoj — J. Aistis 49
Susimąstymas... Prof. J. Eretui iškeliavus anapus 109
Fridolinas — F. Schillerio baladė (vertė A. Tyruolis) 125
Šventoji Šiluva — E. Tumienė 141
Techniškai apie meilę — A. Baronas 161
Poetai apie mamą, pavasarį, jaunystę 162
V. Nemunėlio, M. Martinaičio, T. Venclovos ir A. Miškinio eilėraščiai apie rudenį 222
Benamių malda (eil.) — B. Brazdžionis 233
Vėlinės — J. Aistis 265
Eilėraščiai — M. Palubinskaitė 314
Eilėraščiai — J. Vaičiūnaitė 274
Artojų malda Kalėdų Kristui — B. Brazdžionis 297
Superman — T. Pautieniūtė 304

Straipsniai ir proza apie Šv. Kazimierą

Ateiki, Kazimierai šventas (eil.) — Giesmė iš Lietuvos 69
Šv. Kazimieras — R. K. 70
Šv. Kazimierui — L. Andriekus 71
Popiežiaus Jono Pauliaus II pamokslas 72
Tas Vardas Šventas Kazimieras (eil.) — R. Pakalnytė 75
Šventasis Kazimieras (eil.) — J. Matulionis 75
Kaip įtempta styga... — K. Trimakas 76
Šv. Kazimiero prasmė ir įtaka dabarčiai — K. Pemkus, ses. I. Marijošiūtė, A. Saulaitis, SJ, kun. J. Prunskis, V. Liulevičius, vysk. V. Brizgys, A. Rūgytė 79
Šventasis Kazimierai (eil.) — R. Ž-tė 84
11-ji giesmė — Giesmė iš Lietuvos 84
Giesmė Šv. Kazimiero — Giesmė iš Lietuvos 85
Prie Šv. Kazimiero karsto (eil.) — K. Bradūnas 85
Tautos globėjui (eil.) — S. Yla 85
Šv. Kazimiero dvasinis lobynas — V. Dundzila 86
Jie pasirinko Šv. Kazimiero vardą 87
Šv. Kazimiero minėjimai 97
Kazimierinių metų albumai, komitetai, ekskursijos ir pan. 100
Kazimieriniai metai tęsiasi — R. K. 167, 226
Kartą kas 500 metų 170
Jaunimo konkurso duomenys 247
Šv. Kazimieras — nesenstantis pavyzdys jaunimui — P. Bindokas 248
1484—1984 (eil.) — M. Palubinskaitė 249
„Divus adolescens" — V. Liulevičius 250
Šv. Kazimiero metai eina prie galo — R. Kubiliūtė 252
Eilėraštis — V. Dundzila 280
Kaziukas — G. R. Petkuvienė 281
Šv. Kazimiero reikšmė mum šiandien — Z. Tomkutė 305
Ateiki, Kazimierai šventas (eil.) — A. Radžius 197
Šventojo kelias — Sesuo M. Palmira 197

Straipsniai apie Dainavos stovyklą

Dainavos malda — R. Kriaučiūnas 177
Dainava dainaviečiams ir pasauliui — K. Eringis 178
Kodėl Dainavai buvo lemta įsikurti prie Manchester, Mich. miestelio — B. Polikaitis 180
Dainava (eil.) — D. Polikaitis 181
Pokalbis su dr. A. Damušium — R. Pemkutė 182
Dainavos stovykla jaunimui — R. Kriaučiūnas 186
Dainava ir jos ateitis — R. Kriaučiūnas 188
1983 m. Dainavos stovyklos metinis pranešimas 191
Ašarėlė (eil.) — T. Zarankaitė 193
Dainava, Tu kaip saulė gyva — R. Šoliūnaitė 194
Švento Tėvo sveikinimas 196
Laiškas mamai iš stovyklos 200

Svarstymai — R. Kubiliūtė 136, 206
Lietuvio turtas — gimtoji kalba — Birutė Tamulynaitė 19, 59, 104, 137, 224, 286, 313
O kas tėvynėje? 19, 60, 104, 138, 172, 225, 315
Veikla 25, 64, 105, 138, 173, 201, 254, 288, 316
Fotografijos — E. Kasaitis 128
Ateitininkų Federacijos konstitucija 56

ALp(LKA)1786
1984, Nr.10

92.135.113